

LETO XXIII. Štev. 118

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

SUESKO VPRAŠANJE PONOVO PRED VARNOSTNIM SVETOM OZN

Francija terja pogajanja med Egiptom in uporabniki Sueškega prekopa

New York, 20. maja (Reuter). Nocoj se je začela seja Varnostnega sveta, ki je bil sklican na zahtevo francoske delegacije pri OZN, da bi razpravljala o sueškem vprašanju.

Prvi govornik je bil sovjetski delegat Soboljev, ki je nasprotoval razpravi o sueškem vprašanju, poudarjajoč, da za to ni potrebe glede na egiptovsko deklaracijo z dne 24. aprila, ki je v popolnem soglasju s carigradsko konvencijo in z ustanovno listino OZN. Sovjetski delegat je naglasil, da je deklaracija egiptovske vlade tudi

v skladu s šestimi načeli o plovbi po Sueškem prekopu, ki jih je lani oktobra sprejel Varnostni svet. Francoski zunanji minister je zavrnil predlog sovjetskega predstavnika in rekel, da je Soboljev govoril prej, preden je bil seznanjen z argumenti, ki jih namerava predložiti francoska delegacija. Zatem je Varnostni svet z desetimi

glasovi sprejel na dnevni red sueško vprašanje. Sovjetska delegacija se je glasovanja vzdržala.

Minister Pineau je nato v daljših izjavah navedel razloge, zakaj je Francija sueško vprašanje postavila pred Varnostni svet. Zahteval je, naj se čimprej začne pogajanja med Egiptom in uporabniki prekopa, da bi prišlo do rešitve, ki bi bila v skladu z načeli, sprejetimi v Varnostnem svetu lani oktobra. Rekel je, da od Varnostnega sveta ne zahteva nič drugega kakor »da ostane zvest sistem, kar je svoj čas izglasoval«. Po njegovem mnenju niso dosegli nič koristnega s tem, da so Egiptu dali možnost, da se je »z začasno rešitvijo izognil sklenitvi mednarodnega sporazuma, brez katerega ni mogoče vzpostaviti varnosti na bližnjem vzhodu«. Ko se je dotaknil egiptovske deklaracije, je Pineau rekel, da je mogoče nekatere njene določbe razlagati kot pooblastilo egiptovski vladi, da ladjam posameznih dežel ne dovoli plovbe po prekopu. Nastopil je proti določbi deklaracije, ki govori o plačevanju taks, ker ne daje potrebnih jamstev, da egiptovska vlada ne bi utegnila povišati taks za plovbo po prekopu.

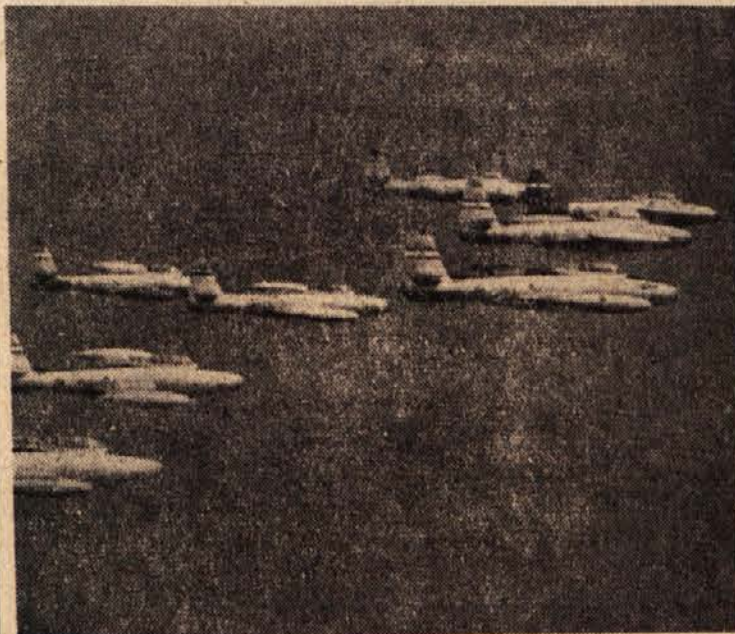
Brzjavka maršala Tita XVI. proleterski brigadi

Beograd, 20. maja (Tanjug). Ob proslavi petnajste obletnice ustanovitve XVI. proleterske brigade je vrhovni komandant oboroženih sil maršal Jugoslavije Josip Broz Tito poslal vojakom, podoficirjem in oficirjem te brigade naslednjo brzjavko:

»Kljub želji, da bi se odzval Vašemu povabilu in prisostvoval proslavi petnajste obletnice Vaše brigade, mi ni mogoče tega storiti, ker sem zaposlen z državnimi zadevami, ter Vam po tej poti pošiljam svoje prisrčne pozdrave in tople čestitke.«

Štáfeta mladosti v Skoplju

Skoplje, 20. maja (Tanjug). V Skoplju so svečano sprejeli Štáfeto mladosti, ki je davi krenila iz Bitolja. V Titovem Velezu je šla štáfeta skozi vse dvorane Tovarne porcelana, delavci pa so jo nosili na rokah. Številni meščani Skoplja, zbrani vzdolž ulic, po katerih je šla štáfeta, so toplo pozdravili pionirji, mladinci, meščani in pripadniki JLA. Predaji glavne štáfetne palice so prisostvovali na častni tribunji tudi predsednik Izvršnega sveta Makedonije Ljupčo Arsov in drugi funkcionarji, predstavniki oblasti in JLA.

Čestitka maršala Tita pripadnikom vojnega letalstva

Beograd, 20. maja (Tanjug). Vrhovni komandant oboroženih sil maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je poslal poveljstvu Vojnega letalstva ob petnajsti obletnici Jugoslovanskega vojnega letalstva naslednjo brzjavko:

»Ob petnajsti obletnici našega vojnega letalstva pošiljam prisrčne pozdrave in tople čestitke vsem našim letalcem, vojakom, podoficirjem, oficirjem in vojnimi uslužbencem. Naše vojno letalstvo, ki je bilo ustvarjeno v narodnoosvobodilnem boju, je šlo skozi težavno šolo, v kateri si je pridobilo dragocene izkušnje. V teh hudih dneh je znatno prispevalo, čeprav z zelo pičlimi sredstvi, k osvoboditvi naše dežele, zlasti v zaključnih operacijah, kar je pripisati herojstvu in požrtvovalnosti njegovih prvih kadrov.

V povojnem obdobju je dobilo naše vojno letalstvo pomembno mesto in je zdaj, v sklopu naših oboroženih sil, važen činitelj v zagotovitvi mirne izgradnje naše socialistične domovine. Jugoslavija uveljavlja miroljubno zunanjo politiko, upošteva pa tudi, da je nujno potrebno, da ohrani svojo neodvisnost, in zaradi tega posveča svojim oboroženim silam vso pozornost.

Tovariši letalci, prepričan sem, da boste, upoštevajoč vse to, tudi v prihodnje neutrudno delovali za nadaljnjo krepitev in stalno izpopolnjevanje našega vojnega letalstva. Proučite naj-sodobnejšo letalsko tehniko, vzgajajte se ob slavni tradiciji našega herojskega narodnoosvobodilnega boja in še naprej razvijajte odnose medsebojnega tovarišstva, zaupanja in skrbi za mlajše, kar je temelj moralno-politične enotnosti naše Armade. Po tej poti pošiljam prisrčne čestitke tudi vsem pripadnikom Letalske zveze Jugoslavije in našega civilnega letalstva, prav tako pa tudi vsem delovnim kolektivom naše letalske industrije.

Vrhovni poveljnik oboroženih sil FLRJ
maršal Jugoslavije Josip Broz Tito.

MITJA VOŠNJAK PRED ODHODOM V RIM:

Most sodelovanja ne pa vir razdora in sporov med sosedi

Trst, 20. maja (Tanjug). Iz Trsta je sinoči odpotovala v Rim jugoslovanska delegacija v jugoslovansko-italijanski komisiji za narodnostna vprašanja, ki se sestane jutri. Delegacijo vodi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Mitja Vošnjak.

Komisija je bila ustanovljena kot pravni organ obeh vlad, da bi s svojimi nasveti pomagala pri obravnavanju problemov, ki se nanašajo na položaj etničnih skupin na ozemlju Italije in Jugoslavije.

Vodja jugoslovanske delegacije Vošnjak je pred odhodom iz Trsta izjavil, da pomeni začetek dela komisije pomemben prispevek k nadaljnjemu razvoju stikov med obema sosednjima državama. »Razumljivo je,« je dejal, »da sta priznanje pravic narodnostnih skupin in razumevanje za njihovo enakopravnost eden izmed najbolj bistvenih elementov za to sodelovanje. Prepričan sem, da bo komisija s svojim delom prispevala k uresničenju zamisli, da posebne narodnostne skupine ne morejo biti vir razdora in sporov, marveč most, po katerem se mora razvijati sodelovanje med narodi obeh držav.«

Naši sindikalni delavci na Poljskem

Varšava, 20. maja (Tanjug). Sem je danes prispela delegacija jugoslovanskega Centralnega odbora sindikatov tekstilnih in usnjarskih delavcev. Na obisk jo je povabila poljska Sindikalna zveza in se bo tu mudila 12 dni. Razen v Ledz, največji poljski center tekstilne industrije, bodo naši delegati potovali še v nekaterad ruga poljska mesta ter bodo pri tem izmenjali izkušnje s poljskimi delavci v tekstilni industriji.

Ameriška javnost

v razorožitvenih vprašanjih proti težnjam
obrambnega in zunanega ministristva

New York, 20. maja (Tanjug). Ožji odbor razorožitvene komisije OZN naj bi se prihodnji ponedeljek znova sestel v Londonu. Sedanji premor v njegovem delu bo ameriška vlada izkoristila, da bo določila svoje stališče nasproti zadnjemu predlogu Sovjetske zveze o teritorialno omejeni zračni kontroli. Ni izključeno, da bo odbor odgodil svoje zasedanje še za nekaj dni, ker so nastale v ameriških krogih znatne razlike glede stališča nasproti sovjetskim predlogom.

V ameriških uradnih krogih sta se izkristalizirali dve gledišči o ameriškem stališču. »New York Times« in »New York Herald Tribune« poudarjata, da ameriški predsednik zahteva »pomirljivo, toda hkrati odločno stališče nasproti sovjetskim načrtom.« Najplivnejši ameriški listi pa predlagajo vladi, naj naposled sklene začetni sporazum o zračni kontroli.

zega predloga. Sklicevaje se na gledišče predsednika Eisenhowerja »New York Times« in »New York Herald Tribune« ugotavljata, da ameriški predsednik zahteva »pomirljivo, toda hkrati odločno stališče nasproti sovjetskim načrtom.« Najplivnejši ameriški listi pa predlagajo vladi, naj naposled sklene začetni sporazum o zračni kontroli.

POSLANICA PREMIERA BULGANINA PREDSEDNIKU FRANCOSKE VLADE GUY MOLLETU

Predlogi za varnost in razorožitev

Po Bulganinovem mnenju med SZ in Francijo v glavnih vprašanjih ni razlik

Moskva, 20. maja (TASS). Tu so nocoj objavili besedilo poslanice predsednika sovjetske vlade Bulganina, ki so jo 17. maja izročili predsedniku francoske vlade Molletu.

Bulganin predlaga, naj bi se lotili urejanja vprašanij evropske varnosti. V tej zvezi opozarja sovjetska vlada na svoje prejšnje predloge, naj bi sklenili nenapadalni pakt med deželami Atlantike in Varšavske zveze. Če še ni mogoče doseči sporazuma o ukinitvi vseh tujih vojaških oporišč na ozemljih evropskih dežel, potem bi se bilo treba lotiti zmanjšanja oboroženih sil ZDA, Velike Britanije in Francije, razporejenih na ozemlju dežel Atlantike zveze, kakor tudi oboroženih sil sovjetske armade, razporejenih na ozemlju dežel Varšavske zveze. Sovjetska vlada, je rečeno v poslanici, je pripravljena z zainteresiranimi deželami proučiti vprašanje ustanovitve področja za omejitve in kontrolo oborožitve, vsehvišje ozemlje obeh Nemčij in držav, ki meje nanj. Bulganin sodi, da bi morali sovjetska in francoska vlada dati pobudo v tej smeri.

V delu poslanice, kjer je govora o razorožitvenem vprašanju, opozarja Bulganin na sovjetske predloge z dne 18. marca in 30. aprila, ki so lahko podlaga za sporazumno ureditev razorožitvenega vprašanja, vsehvišje tudi prepoved atomskega in hidrogenskega orožja, odstranitev tega orožja iz nacionalnih vojnih skladišč, ukinitev rezerv jedrskega orožja in znatno zmanjšanje oboroženih sil. Poslanica predlaga, naj bi takoj sklenili sporazum o popolni ali vsaj začasni prepovedi atomskih poskusov. Bulganin meni, da zdaj ni nobenih tehtnih razlogov, ki bi onemogočili začetne sporazume o tem vprašanju.

Kar se tiče razvoja položaja na Bližnjem vzhodu, opozarja Bulganinova poslanica na osnutek deklaracije z dne 11. februarja, v katerem je SZ predlagala ZDA,

Franciji in Veliki Britaniji, naj skupno sklenejo sporazum o nevmesavanju v notranje zadeve dežel s tega področja in o zagotovitvi miru in varnosti na Bližnjem vzhodu.

Ko Bulganin omenja sovjetsko-francoske odnose, poudarja, da SZ ni odgovorna za napetost, ki je nastala med obema deželama lanske jeseni, in predlaga, naj bi se ti odnosi zboljšali z razvojem trgovinskih in kulturnih stikov.

Boji v Alžiru

Pariz, 20. maja (Tanjug). Kakor trdi francosko poveljstvo, je bilo v obsežnih očiščevalnih operacijah v zadnjih dveh dneh v Alžiru ubitih nad 200 Alžircev. Največji spopadi so bili nedaleč od Palestre. Listi poročajo, da je bilo to dosejel največji spopad v neposredni bližini mesta Alžira. V njem so sodelovale francoske enote vseh rodov vojske.

Uporniški oddelki in komandosi so danes na več ko 30 krajih napadli francoske postojanke. V mestu Alžiru, po katerega ulicah neprestano patrolirja 15 tisoč vojakov, je bilo danes 5 večjih diverzantskih napadov. Na zahodnih področjih so uporniki napadli in razdejali 7 francoskih kmetij.

Predlagal je nadalje, naj bi odprli trgovinski zbornici v Moskvi in Parizu, prirejali francoske in sovjetske industrijske ter kmetijske razstave v SZ in Franciji, sodelovali pri urejanju vprašanij, preskrbovanju z gorivom in električno energijo ter miroljubnem izkoriščanju atomske energije. Predstavniki obeh dežel naj bi se sestali v Moskvi ali Parizu in sestavili osnutek programa za znanstveno-tehnično in kulturno izmenjavo.

V poslanici je potem rečeno, da bi morala Francija urediti alžirsko vprašanje, kar zavlačenje te zadeve najbolj škoduje Franciji sami. Nekatere tuje dežele namreč že zdaj skušajo segati po velikih bogastvih v severni Afriki.

Kakor sodi Bulganin, se interesi SZ in Francije v sedanjih mednarodnih odnosih v glavnih vprašanjih ne razlikujejo. Da bi vsaj postopno odpravili sedanjo razdelitev Evrope, predlaga Bulganin, naj bi odpravili vojne grupacije evropskih dežel, varnost Evrope pa ohranili s skupnimi naporji vseh evropskih držav, ne glede na njihovo družbeno ureditev in ne glede na to, ali zdaj pripadajo »zahodnemu« ali »vzhodnemu« taboru. Bulganin v poslanici opozarja tudi na nevarnost ponovne militarizacije Nemčije.

Francoska udeležba na beograjski energetski konferenci

Pariz, 20. maja (Tanjug). Zasedanja Svetovne konference za energijo, ki bo prihodnji mesec v Beogradu, se bo udeležilo več ko 70 francoskih znanstvenikov, strokovnjakov in vladnih delegatov. Za ta mednarodni sestanek, ki bo posvečen vprašanjem energije kot činitelju v razvoju gospodarsko nerazvitih dežel, so francoska vlada in znanstveni

krogi zelo zainteresirani. Razen vladne delegacije bodo prišli na sestanek tudi direktor francoske elektroenergetske sistema Gaspard, direktor demografskega inštituta Sauvy, predsednika upravnega sveta za izkoriščanje zemeljskega plina Le Guellec, predsednik združenja za izkoriščanje petrolejskih virov Moch in drugi.

Vsa Azija proti nadaljnjim poskusom z jedrskim orožjem

New Delhi, 20. maja (Tanjug). Javnost azijskih dežel čedalje odločneje nastopa proti atomskim poskusom in poziva na nujno akcijo za njihovo takojšnjo prepoved. Nevarnost pred atomskim žarčenjem, ki so ji izpostavljeni predvsem narodi v tem delu sveta, je postala eno najvažnejših vprašanj v razgovorih na sestankih

azijskih državnikov. V Delhiju so te dni izvolili delegacijo, v kateri so predstavniki raznih političnih struj. Delegacija bo sodelovala na mednarodnem zborovanju javnih delavcev, ki ga pripravljajo v Tokiju, da bi proučili zahtevo, naslovljeno na vse države, ki imajo atomsko orožje, naj uporabo tega orožja opuste.

O tem vprašanju bosta baje govorila tudi predsednik indijske vlade Nehru in predsednik japonske vlade Kiši, ki pride v četrtek v Indijo na uradni obisk. Temu vprašanju so odmerili glavno mesto tudi v skupnem poročilu o razgovorih, ki jih je imel Nehru z Bandaranaike med svojim obiskom na Cejlonu. V poročilu, ki so ga včeraj objavili v Colombu, je poudarjeno, da predsednika obeh vlad z vsem poduporkom pozivata na takojšnjo opustitev atomskih poskusov, katerih nadaljevanje bi utegnilo imeti za vse človeštvo nepredvidene posledice.

Cejlonski časnik »Daily News« v tej zvezi poudarja, da lahko dajo azijsko-afriške dežele močno pobudo za opustitev poskusov, ker predstavljajo večji del človeštva in ne pripadajo nobenemu bloku.

Volilna abstinenca v Lyonu

povzročila francoskim politikom hude skrbi

Lyon, 20. maja (AFP). Tu so bile nadomestne volitve za poslansko mesto nedavno umrlega prvaka radikalne stranke Edouarda Herriota. Največ glasov je dobil kandidat KPF Louis Dupic (okrog 52.000), kandidat neodvisnih Roger Fouchiron (nekaj nad 47.000), degaunist Edouard Esare (28.500), socialist Pierre Thiery (20.500), radikalni kandidat Armand Tapernoue (18.000), kandidat Nacionalne unije general Jacques Faure (15.000 glasov) itd. Ker noben kandidat ni dobil predvidene absolutne večine, bodo znova volili. Zdaj bo za izvolitev zadostovala relativna večina.

Volitve v Lyonu so zaradi velike abstinence volivcev razočarale politične stranke. Skrajša so sodili, da bodo zdaj, ko je prišlo

v parlamentu do hudih sporov, »poizkusni barometer« razpoloženja francoske javnosti. Dejansko je volilo manj kot 50% volilnih upravičencev.

Ponovne volitve bodo 2. junija. Največ možnosti za zmago ima kandidat desnice, neodvisni Fouchiron, ker se bodo desničarske stranke, ki so bile na prvih volitvah razdeljene, do konca tega meseca bržčas združile.

Velika udeležba na volitvah v ČSR

Praga, 20. maja (ČTK). Po nepopolnih podatkih je pri včerajšnjih volitvah v ljudske odbore glasovalo 99,26% volivcev. Za kandidate ljudske fronte je oddalo glasove 99,06% vpisanih volivcev.

VREMENSKA NAPOVED

za ponedeljek, 21. maja

Spremenljivo oblačno, popoldne se nagnjenje h krajevnim ploham. Temperatura ponoči od 10 do 15, najvišje dnevne temperature do 24 stopinj Celzija.

Stanje vremena.

Frontalne motnje, ki so danes dosegle Vzhodne Alpe, se tu zadržujejo, vendar slabijo. Preko Zahodne Evrope pa se širi proti vzhodu področje visokega zračnega pritiska.

OB PETNAJSTLETNICI JUGOSLOVANSKEGA VOJNEGA LETALSTVA

OBISK NA VOJASKEM
LETALIŠČU

LETALONOSILKA SREDI ŽITA

Ze od nekdanj sem želel postati letalec. Jeklene pišice so me privlačile z neodoljivo močjo. Rad bi tudi sam sedel v tesno kabino s padalom na hrbtu in se povzpeli nad oblake. Ker pa želje večkrat ostanejo le želje, tudi z mojim letalstvom ni bilo drugače, kot da imam vever spomin na do-gajanja v otroških letih. Z veseljem pa sem bil vedno v družbi z letalci, saj vedo povedati toliko zanimivega, njihove zgodbe, med katerimi so včasih tudi »lovske«, pa so bolj napete kot marsikateri kriminalni roman. Ob takem razmišljanju je hitreje minila precej utrujajoča vožnja skozi dolensko metropolo in naprej do vasi ob Krki. S ceste je bilo že od daleč moč videti poslopja na letališču, grmenje letal, ki se nenehoma spuščajo in dvigajo v zrak, pa je bilo zanesljiv vodič, ki nas je pripeljal do cilja.

Po kratkih običajnih formalnostih pri vstopu smo se po nekaj minutah znašli pred podpolkovnikom Stanetom Verbičem, ki nas je pričakoval. Ze pri vstopu so nam zbudile pozornost skupine mladin, ki jo je bilo videti vsepovsod. Pri vstopu, na širokih betonskih cestah, ki segajo od enega konca letališča do drugega, videli smo jih tudi na komandnem stolpu in pri letalih. Zvedeli smo, da je to le ena izmed številnih ekskurzij, saj je v minulem tednu naše letališče obiskalo nad tisoč učencev in dijakov, ki so majske izlete izkoristili za stik z vojnimi letalci. Prihajali so iz bližnje in daljne okolice, iz Pake, Sentjanža, Dobove, s kolesi, na kmečkih vozovih, z avtobusi. Ob vsakem vremenu. Zanimaja jih vse. Pozorno so poslušali, nato spet spraševali, pa gledali, vse so

MOZGANSKO SREDIŠČE
LETALIŠČA

Kmalu smo bili pred visokim stolpom, na vrhu katerega je steklena kabina. Tu je možgansko središče letališča. Za številnimi radijskimi in drugimi aparati sedijo ljudje, ki so pilotom koman-

Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti tudi na njihove kolege, meteorologe. Le-ti napovedujejo vreme za vsak dan sproti in za dlje časa, tako da se ostali lahko orientirajo in da piloti vedo, kdaj naj poletijo in koliko časa so lahko v zraku.

»Tovariš podpolkovnik, v prihodnjih dneh lahko pričakujemo lepo vreme z delnimi pooblačitvami.« Je poročal kapetan meteorolog Djordjević podpolkovniku Stanetu Verbiču.

NALOGA JE OPRAVLJENA

danti in hkrati svetovalci. Oni dajejo dovoljenja, da se letalo lahko dvigne v zrak, prav tako pa mora pilot čakati na njihovo dovoljenje, da lahko pristane. V komandnem stolpu je pravzaprav

»Zdravo! Spet si prišel.« smo slišali razgovor. Ko se je skupina letalcev, ki je pravkar pristala, razgovarjala s tistimi, ki so tokrat ostali doma. Izkoristili smo priložnost za razgovor z mladim poročnikom Miroslavom Miljkovićem. Ta nam je takole odgovarjal:

»Nalogo sem opravil. Počutim se odlično. Človeku je sploh prijetno, kadar leti. Da, bilo je malo oblačno, vendar nas oblaki niso ovirali.

Prosti čas izkoristim za sprehode, za počitek in seveda tudi za šport, ki mi koristi pri razvijanju refleksa. Lovim ribe (včasih so zelo velike, je pripomnil, eden njegovih kolegov), če je to šport. Kegljam in igram odbojko. Navijam vsekakor za beograjsko Crveno zvezdo.

Citam največ ob večerih. Od domačih piscev imam najraje Branka Radičevića, od tujih pa Balzaca. Ne, šund romani me ne zanimajo.

Nismo ga več zadrževali, kajti zvedeli smo, kar nas je zanimalo.

DNEVI SO PESTRI

Zivljenje na letališču je pestro. Ne le zaradi letanja samega kot takega, ampak tudi ob prostem času pilotov in vojakov, saj imajo na letališču te enote zelo razvito kulturno-prosvetno in športno dejavnost.

»Gledati je treba, da se vojaki zabavajo in tako pozabijo na monotono, ki je nujna pri njihovem vsakdanjem delu,« je pripo-

vedoval major Basara. Zato imajo na razpolago več sekcij, kot so glasbena, pevška, igralska in folklorna. V vseh teh sekcijah, v katere se vojaki radi vključujejo, pa teče delo po določenem programu. Razen tega imamo tudi predavanja z raznih področij, tako da je za vsakega nekaj. S kulturnim programom pa smo tudi že gostovali, lani v Brežicah, letos pa bomo šli v bližnje vasi.

Da je športno življenje razvito, vsekakor ni treba posebej poudarjati. Tam, kjer so mladi ljudje, je med njimi vedno tudi veliko športnikov. V enoti se najbolj zanimajo za atletiko, rokomet in nogomet. Imajo pa tudi nekaj dobrih telovadcev, ki so vključeni v telesno vzgojno društvo »Partizan« v Brežicah.

PREDVSEM: ISKRENOST

Delo osnovne organizacije Zveze komunistov te enote je usmerjeno predvsem v dve smeri: prvič, da so naloge komande čim bolj opravljene, in

drugič, da dosežejo pri morebitnih napakah iskreno priznanje tistih, ki so pogrešili. Le na ta način odpravijo morebitne napake, ki se včasih lahko dogodijo. Recimo, da se pilot ni dovolj naspal, da se ni počutil dobro, pa je vseeno poletel, čeprav mu ne bi bilo treba. S tem ni izkazal nikakršnega junaštva, pač pa je po nepotrebnem tvegalo svoje življenje, hkrati pa tudi težke milijone, ki so potrebni za vsako novo letalo. V odpravljanju teh napak, ki jih na sestankih osnovne organizacije kritično analizirajo, so v uspehi narediti še velik korak naprej.

Ob vrnitvi, ko smo se poslovlili od letališča in podpolkovnika Staneta Verbiča, ki je bil naš spremljevalec in nam je rade volje ter izčrpno pojasnjeval vse zanimivosti, sem razmišljal o letalih. Medtem ko je spet sonce obsijalo komandni stolp in so se letala svetlikala kot srebrne ptice,

Za danes je polet končan.

sem pomislil: mar je še kakšen lepši poklic, kot ga imajo junaki sinjih višav? Skupaj so v zraku, skupaj so na zemlji, njihove odlike pa so znanje, hrabrost in drznost.

To kar je bilo pred nekaj deset leti še utopijska, je postalo se-

daj stvarnost. Sedaj imamo tudi mi čuvarje našega sinjega neba, čuvarje, ki jih nismo dobili kar čez noč, ampak je bilo potrebno dolgo marljivo in potrpežljivo delo, da lahko sedaj opravljajo zadane jim naloge.

VLADO ŠLAMBERGER

Med Mostarjem in Beogradom

Jutranji sarajevski vlak je zapeljal v postajo. Čez tise je prihitel kurir s pločevinastim zabojčkom za pošto, obesenim čez ramo.

»Tovariš major,« je pripovedoval v personalnem oddelku ves zasopljeno, »povelja o napredovanju oficirjev in podoficirjev nisem dobil. Saj ga še v komandi nimajo. Mogoče jutri?«

Cez nekaj časa je štabni radiotelegrafist sprejel kratko brzojavko:

»Pošljite po povelje o napredovanju letalo. Železnica zametena!«

Okoli enajste je polkovnik Mirko, komisar, poklical kapitana Janeza.

»Pred hišo te čaka »Skoda«. Zapelji se na letališče, tam te čaka poročnik Nikolič z letalom. Odletela bosta v Beograd po povelje o napredovanju. Pojutrišnjem je Dan armade, naš velik praznik in povelje mora biti do takrat na vsak način tukaj. Saj si bil letalec, ne bo ti težko!«

Ni minilo četrt ure in Janez je bil na letališču. Pred hangarjem iz nagubane pločevine je stal jekleno-moder nizkokrilc z odprto kabino. Poročnik Nikolič, ves v usnje oblečen, je pihal v prste in pogledoval na uro. Na tleh sta ležala dve padali in kup krznenne obleke.

»Kaj niste mogli najti kako letalo z zaprto kabino? Mrz bo!«

»Samo eno tako imamo, pa še to je pokvarjeno,« je odvrnil Nikolič. »Če vas bo zeblo, spustite sedišče v skrajni spodnji položaj. Pri meni v prvi kabini je topleje od motorja, pa tudi zračnih vrtincev ni, kot so v drugi kabini.«

Janezu je bilo jasno, da ga ima pilot za popolnega nevedneža v letalstvu. Z vajeno kretinjo je vrgel padalo nase in se povzpeli v letalo.

Vžgal je motor. »Kapitan, ne dotikaj se ničesar v kabini!« je kričal Nikolič. Potem je naglo dodal plin. Letalo je nekajkrat poskočilo po trdi steptani zemlji in že je bilo v zraku. Hip nato ga je burja znova pritisnila proti tlu. Janezu se je zdelo, kot bi sedel na orjaških vzmeteh.

Letalo je bliskovito preletelo letališče in se znašlo nad Neretvo. Kmalu je Janez opazil pod seboj ozke mostarske ulice, krivi turški most, hišo, kjer je stanoval in obširna pokopališča s kamnitimi spomeniki. Burja je pometala ceste, dvigala oblake prahu, sesala dim iz dimnikov in bilčala že tako divjo Neretvo v ozki kamniti strugi.

Pilot se je še vedno vzpenjal v blagih krogih. Janez si je ogledoval skalovje pod seboj. Dokler

je bil sam pilot, dokler je moral sam skrbeti za višino, hitrost, smer in še nalogo povrh, si ni nikoli utegnil pošteno ogledati zemlje. Nebo je bilo jasno, zrak čist in prozoren, kot je lahko le v velikem mrazu. Res je toplotmer na krilu kazal minus petindvajset stopinj Celzija. Janez je občutil na obrazu zbadanje in ustnice ni mogel več premikati.

Na vzhodu je Janez sredi številnih vrhov zagledal Durmitor. Prej ga še nikoli ni videl. Spoznal ga je kljub temu po sliki.

Zemlja z vsakdanjimi skrbmi in delom je ostala onkraj prostora in letalo je bilo le košček zemlje v praznini. Otrsel se je teh misli in se spomnil domačih, slovenskih gora.

Zrasel je ob njihovem vznožju. Potem ga je vojna vihra pahnila v širni svet. Bojeval se je daleč proč od gora, tam, kjer so bili samo nizki grički, posajeni z vinogradi. Le v jasnih zimskih dneh so se videle daleč na obzorju Kamniške planine in redkeje Triglavsko pogorje. Tako se nikoli ni do stega naučil gora in njihovih lepote. Le hrepenenje po njih mu je ostalo. Posebno zadnje mesece, ko zaradi slabega zdravja ni smel več letati, ga je naravnost razjedalo. Čedalje močnejše se je v njem oglašala misel, da bi slekel vojaško suknjo in se vrnil domov. Le misel na domovino, ki je bila spet v nevarnosti, mu je branila storiti ta korak.

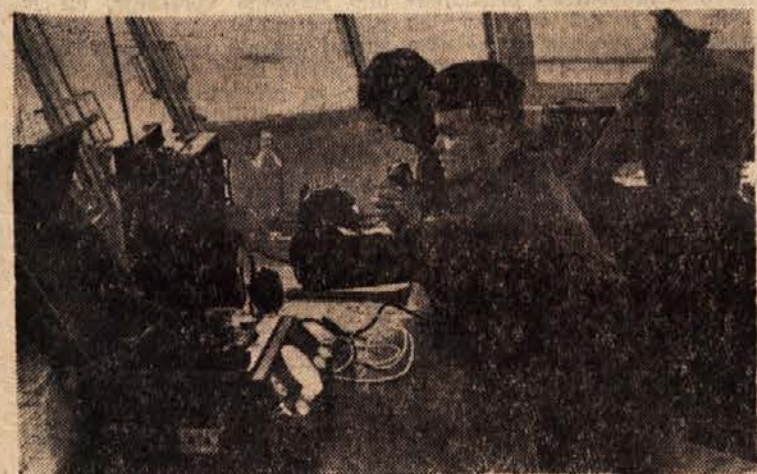
Zmotilo ga je nekaj zaporednih nagibov. Pogledal je pilota. Ta se je tolkel z dlani po stegnih, pihal v pesti in s kolenski stiskal krmilno palico. Brez besede je Janez prijel za krmilo. Sele nekaj mesecev je minilo, odkar je zadnjič letel. Z vajeno roko je začel voditi letalo. Pilot se je začuden obrnil in zmajal z glavo. Janeza je obšla objestnost. Naglo je dodal plin, potisnil palico od sebe in počakal, da mu je zrak zapiskal okoli ušes. Takrat je naglo potegnil palico rase. Zemlja je izginila in pristiti ga je potegnil v sedež. Videlo se je samo nebo z zimskim soncem. Potem se je spet pojavila zemlja in spet je zažvižgal zrak. Nikolič se je znova obrnil in pokazal pest s palcem, kar naj bi pomenilo »odlično!«

Odslej sta vozila izmenoma. Kmalu sta preletela ozkožirno železnico, ki pelje iz Sarajeva v Beograd. Potem sta zagledala pod seboj motno Drino. Pred njima pa je zakril vse obzorce ogromen oblak. Dolgo je trajalo, preden sta priletela do Save, ki se je vila skozi Mačvo in Srem.

Ko sta se spustila in izključila motor, je Nikolič vprašal:

»Menda niste bili kdaj pilot, tovariš kapitan?« Janez je samo prikimal. Nikolič se mu je hitel opravičevati.

Naslednji dan sta sprejela povelje o napredovanju in ga v pločevinastem zabojčku odvrkla na Mostarsko letališče, kajti zaradi burje nista mogla pristati. Spustiti sta se morala v Sarajevu in se je Janez vrnil v Mostar z vlačkom. Naloga je bila uspešno opravljena. MILE PAVLIN

»Tu Košava. Lahko pristanete.« Je bilo slišati na komandnem stolpu.

hoteli otipati. Njihovi voditelji so imeli precej težav, preden so jih zbrali skupaj in spravili domov.

Pri hangarjih smo srečali živahno gručo drobiža iz Brežic, ki je obkolila podporočnika Miodraga Krstića. Vprašanja so kar deževala. Podporočnik se je moral z otroki slikati pri letalu, nato so se še pogovarjali, skupaj spili malinovec in se napesed s težkim srcem in s pozdravom »Na videnje« poslovili.

Komentarji dečkov so bili vsi enaki: »Ko bom velik, bom postal pilot!«

BREZ NJIH NE GRE

Od njih zavisi veliko, če že ne vse. Oni so tisti, ki še zadnjikrat pogledajo v drobovje letala, če je vse v redu, preden se jeklena gmota počasi in elegantno odpelje po betonski promenadi, počaka na znak, poveča hitrost, se odlepi od zemlje in izgine za obzorjem. Verjetno ste že uganili, da gre za mehanike. Le-ti neradi pripovedujejo. Kratki so in jedrnat. Razživijo se šele potlej, ko je njihova naloga opravljena, ko je letalo spet na zemlji in v hangarju počiva pred novimi poletji.

Da, mehaniki in letalci so bili, so in bodo prijatelji. Tudi v privatnem življenju. Piloti namreč dobro vedo, da je njihovo življenje, ko so v zraku, odvisno od tega, če je motor v redu. Pri tem pa imajo glavno in zadnjo besedo mehaniki. Zato se jim ni čuditi, če spremljajo letalo s pogledom od trenutka, ko so izpod koles umaknili stojala, pa dokler jim ne izgine pred očmi. Po določenem času se nestrpno zazro v smer, od koder bi se moral letalec vrniti. Ko je letalo pristalo, jih zanima, če je motor »lepo pel« in še številne druge stvari.

Medtem ko smo se odpravljali naprej in smo zapustili mehanike, ki so sedeli na 500 kg manevrskih cementnih bombah, se je doslej jasno nebo pooblačilo, zadaj za Gorjanci pa prvi bliski niso obetali najboljšega vremena. Spremljalo nas je brnenje motorjev 12 letal, ki so čakali na polet.

Brez njih ne gre — letalo je treba dobro pregledati, da ne bo v zraku nastala kakšna okvara.

Umetni problemi

Nekaterim ljudem se menda zdi, da je neurejenost mednarodnih vprašanj prevelika. Zato menijo, da je treba umetno ustvarjati probleme tam, kjer ni zanj nobene realne podlage. Takšen vtis dobi človek iz zahtev francoske vlade, naj Varnostni svet ponovno razpravlja o Sueskem problemu. Sueskega problema, kolikor zadeva plovbo po Sueskem prekopu, pravzaprav sploh ni in tudi ni bilo. Ustvarili so ga umetno. Praksa pa je resno opozorila svet na to, kakšne posledice ima umetno ustvarjanje problemov.

Večina odgovornih ljudi na Zahodu je pozneje to spoznala. Spoznala je, da je nesmiselno boriti se proti stvarnosti. Tako je bila naposled odstranjena kriza in svedski problem, ki ga, kolikor se tiče slobodne plovbe, pravzaprav nikoli ni bilo in je tudi formalno nehal obstajati.

Bilo je naravno pričakovati, da bodo vsi odgovorni činitelji na svetu pozdravili končno ureditev Sueskega vprašanja, kajti odstranitev umetno

ustvarjenega problema je pomenila velik napredek in razširila možnost, da bi se mednarodni stiki zboljšali. Za francosko vlado storiča nasprotno, kar je pričakovala svetovna javnost. Francoska vlada edina ni priznala ureditve Sueskega vprašanja. In ne samo to. Francoska vlada bi rada umetno ustvarila problem tam, kjer zanj absolutno ni nobene podlage.

Francoska časopisna agencija AFP poroča, da bo francoski zunanji minister Pineau predložil Varnostnemu svetu resolucijo, v kateri bo zahteval pooblastilo med Egiptom in uporabniki Sueskega prekopa, da bi se dogovorili o pravni ureditvi plovbe po tej vodni poti. Realno stanje stvari pa je takšno, da niso potrebna nobena nova pooblastila. Glede plovbe po Sueskem prekopu se ni o čem pogajati. Pravni položaj te vodne poti je jasno opredeljen in določen. Človek se seveda vprašuje, čemu si tedaj izmišljajo probleme in ustvarjajo nove komplikacije. Mar mednarodna skupnost, v tem sklopu tudi Francija, nima dovolj drugih stvarnih problemov? A. S.

Nemara je vodikova bomba napravila konec sporu za otok

ki so njegove prebivalce zaradi njene poskusne eksplozije s silo odselili

Melbourne, maja. Na osamljenem otoku v vodah francoske Oceansije stoji čuden spomenik: Cerkev z dvema zvonikoma, prvim, štrlečim navpično, drugim pa nekoliko naginjenim proti vzhodu, in zdaj na svetu tako dobro znanemu Božičnemu otoku. Kazno je, da ta naginjeni zvonik v našem času, polnem krivih premis in prevar, ko kaptir stare svetopisemske jasnovidnosti napoveduje neposlusnemu človeštvu smrt v ognju in pepelu. Graditelj te cerkve Rougier pravzaprav ni mislil zagrizti mitrina in nedolžnim prebivalcem Božičnega otoka s tem, da je cerkveni zvonik nekoliko nagnil. Takrat ni slutil, da bosta 23 let po njegovi smrti res bruhnila izpod neba ogenj in pepel na to slikoviti korali otok s kokosovimi palmami na obalah.

Vodikovih bomb takrat niso imeli in graditelja zvonikov niso mogli vzemirati. Preganjala pa ga je vest duhovnika in bankirja, pohlevnega katoliškega misionarja in predsednika družbe pacifiških plantaž kokosovih palm. Preden se je izkrcal na njegovi obali leta 1913, ni mnogo vedel o Božičnem otoku. Bilo mu je znano je toliko, da ga je odkril kaptan Cook 24. decembra 1777 in da mu je dal to čudno ime zaradi božičnih praznikov, ki jih je tega leta preživel pod njegovimi palmami.

Oče Rougier, rojen 1864 v Ouvegnet na Francoskem, je prišel v te kraje kot mlad duhovnik in misionar leta 1882. Ze ko se je mudil na otoku Fidži, je prišel do sklepa, da bo za bogastvi "onega sveta", ki ga je obkrožilo toliko ljudem na pacifiških otokih, vzeti v zameno njihove bisere in zlato, potem pa kupil ves otok. Leta 1913 ni bil več misionar, marveč lastnik plantaž kokosovih palm na otoku Faningju, v sosednji skupini otokov, ki je dobilo ime po Washingtonu Faningju. Čeprav se je na veliko ukvarjal s trgovino, se ni hotel ločiti od svoje meniške

Pogled na Božični otok in njegove palmove nasade ter ljudi, ki so se pred dvema mesecema živeli v miru, lovili ribe in gojili kokosove orehe. Britanska vodikova bomba je minuli teden razdejala vse življenje na otoku, kolikor ga ni sploh »spravila« s sveta.

kute in sivga klobuka s širokimi kraljevi. Zato ga je ljudstvo imenovalo oče Rougier.

Dobri pogoji za novo plantažo, biserne školjke in plasti fosfatov, ne pa lme največjega katoliškega praznika so napotili Rougiera, da je v imenu svoje družbe kupil ta otok za 88 let, torej do leta 2001. V času, ko so se v njegovi Franciji bili srditi boji in je prva svetovna vojna pustila po Evropi,

Po poti zaupanja

k enotnosti in sodelovanju v mednarodnem mladinskem gibanju

Peking, 20. maja (Tanjug). Delegat Ljudske mladine Jugoslavije Danilo Bilanović je danes v pozdravnem govoru na III. kongresu Nove demokratične mladinske lige Kitajske izjavil, da jugoslovanska mladina z velikim zanimanjem spremlja napore, ki jih prispevata narod in mladina Kitajske za izgradnjo socializma in da so zmage, ki jih je dosegla Kitajska na tej poti, sad ustvarjalne uporabe marksizma-leninizma v kitajskih razmerah. Bilanović je potem izjavil, da gledajo tudi jugoslovanski narodi na LR Kitajsko kot na nositeljico idej miru na svetu in z vsem srcem podpirajo njene težnje po tem, da bi dobila mesto, ki ji pripada v urejanju mednarodnih vprašanj in v OZN.

Bilanović je poudaril pomen sodelovanja med kitajsko in jugoslovansko mladino in dejal, da temelji to sodelovanje na načelu enakopravnosti, medsebojnega razumevanja in spoštovanja in da je prav zato koristno za obe strani. Opozoril je na to, da ima Ljudska mladina Jugoslavije stike tudi z mnogimi drugimi organizacijami napredne mladine širom po svetu in poudaril, da je to univerzalno sodelovanje najuspešnejša pot do tega, da bi premostili sedanjo razdeljenost v mednarodnem mladinskem gibanju, do medsebojnega zaupanja in vsestranskega mladinskega sodelovanja. Posebej je poudaril pomen prijateljstva med kitajsko in jugoslovansko mladino in opozoril na njune podobne revolucionarne tradicije v boju za osvoboditev in za izgradnjo socializma.

Delegat kongresa so toplo pozdravili govor predstavnika jugoslovanske mladine, ki je potem izrazil kitajski mladini spominsko zastavo Ljudske mladine Jugoslavije.

Liberalni očitki Adenauerjevi vladi

Bonn, 20. maja (Tanjug). Zahodnonemški liberalci so danes obtožili vlado, da skuša preslepiti javnost, kar zadeva njene namere v zvezi z atomsko oborožitvijo. Liberalci poudarjajo v posebni objavi, da je dala vlada med nedavnim zasedanjem Zahodnonemške unije v Strassbourgu delegatom svojih strank napotke, naj vztrajajo pri tem, da mora biti zahodnonemška vojska opremljena z jedrskim orožjem. Skoraj hkrati, je rečeno v objavi, pa je vlada v Zveznem zboru izjavila, da vprašanje opremljanja zahodnonemške vojske s tem orožjem in razprava o tem nista pereči.

Objava pravi na koncu, da se je vlada odločila, da bo vojsko oborožila z najmodernejšim orožjem in da realizacijo tega načrta združujejo samo tehnične ovire.

Zdej je vprašanje, koliko časa se bosta prepirali za korali otok, ki ga zdaj menda sploh ni več.

To je kratka zgodovina tega pacifiškega otoka. Sredi prejšnjega tedna je svignil proti nebu slepino svetel, globi podoben oblak. Razpočila se je vodikova bomba. Kakih 300.000 kokosovih palm, več sto opic in papig, to so bile edine priče njene uničevalne moči. Ljudje na sosednjih pacifiških otokih pa so v svojih kolibah najbrž pomislili: »Skrajni čas je že, da izberemo iz svojih vrst misionarje in jih pošljemo med belce, da jih bodo naučili pamei in vrlii ter odvadjali strahot medsebojnega iztrebljanja.«

ZDRAVILO PROTI RADIOAKTIVNEMU ŽARČENJU

Memphis, 20. maja (Reuter). Znanstveniki v ameriškem laboratoriju v Oak Ridge so zdaj ukvarjali s proizvodnjo zdravila »Aet« proti posledicam radioaktivnega žarčenja. Zdravilo so najprej z uspehom preizkusili na opicah. V manjših, skrbno izmerjenih količinah je zdravilo uspešno, sicer pa deluje na organizem kakor strup. Zdravilo so preizkusili tudi na ljudeh, ki so se prostovoljno pripravili. Vbrizgali so jim pa je pedesetinko količine, ki je potrebna, da bi zaščitila človeka pred smrtonosnim žarčenjem.

VELEPOSESTNIKI IN NAJEMNIŠKI DELAVCI

Agresorja ni več. Zdej sodi le v črno preteklost. Treba pa je živeti — zdaj in v prihodnje. Prihodnost pa je odvisna od več stvari. Predvsem od tega, kdaj bodo poravnali arabsko-izraelski spor.

OBISK ATLANTSKEGA POVELJNIKA

ki naj Bonnu pomaga do jedrske oborožitve in do besede med velesilami

Bonn, 20. maja (Tanjug). Vest, da bo poveljnik oboroženih sil Atlantske zveze general Norstad jutri prišel na obisk, je izzvala v Bonnu presenečenje in zelo živahne komentare. Čeprav so uradno zanikali vest, da bo prišel na povabilo zahodnonemške vlade, pripisujejo napovedanim razgovorom v zvezi s političnimi načrti vlade že zdaj poseben pomen.

Razgovori se bodo seveda nanašali predvsem na vojaška vprašanja, ki so dozorela v zadnjih mesecih ali celo v zadnjih dneh. Na njih bo sodeloval tudi obrambni minister Strauss kot

politični šef skupnega zahodnonemškega vojaškega štaba generala Heusingerja. Dva dni po srečanju z vrhovnim poveljnikom atlantskih sil odpotuje kancler Adenauer na uradni obisk v Washington, Strauss pa v London. Adenauerjeva vlada se strinja z mnenjem generala Norstada, da je treba atlantske sile okrepiti in oborožiti zahodnonemsko vojsko z atomskim orožjem. Strinja pa se tudi z njegovo kritiko zmanjševanja števila angleških čet na ozemlju Zahodne Nemčije. To naglašajo v Bonnu v prilog trditve, da bosta kancler Adenauer in minister Strauss zahtevala njegovo moralno pomoč pred svojimi razgovori v Washingtonu in Londonu.

Razgovor s Norstadamom bo posebno važen v zvezi z ameriškim načrti o letalski kontrolni coni v Evropi. V Bonnu se ni jasno, ali ta načrt pomeni, da bi tudi zahodne države opustile dosedanje stališče, po katerem bi bila razorožitev vezana na ureditev nemškega vprašanja. Po mnenju Bonna dosedanje napovedi iz Washingtona dopuščajo »bojazan pred vojaškimi dogovori brez prejšnjih političnih poročev«, to se pravi, ne da bi upoštevali zahteve Bonna, da bi se lahko začelo popuščanje s »poravnavo spora o bodočnosti Nemčije. Tu menijo, da je Norstadov obisk v Bonnu v okviru politične dejav-

nosti zahodnonemške vlade zadnje dni in z bližnjo izročitvijo note Sovjetski zvezi, dalje z ob-

General Lauris Nordstad

skoma Adenauerja in Straussa v Washingtonu in Londonu ter z drugimi akcijami, katerih cilj je, da bi se Zahodna Nemčija vključila v razgovore z velesilami in da ne bi ostala osamljena spričo razvoja, ki je postal očiten na razgovorih pododbora OZN v Londonu.

Vorošilov v Hanoju

Hanoj, 20. maja. Predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorošilov je danes prispel na državniški obisk v Severni Vietnam. Na letališču v Hanoju ga je sprejel predsednik severovietnamske republike Ho Si Minh, ki je v kratkem govoru poudaril, da je vietnamski narod hvaležen Sovjetski zvezi za gospodarsko in kulturno pomoč. V odgovoru na pozdravne besede je Vorošilov dejal, da veže sovjetsko in vietnamsko ljudstvo tesno prijateljstvo. SZ in Severni Vietnam želita, da bi na svetu »popolnoma prepovedali vodikovo in atomsko orožje in poskuse s tem orožjem«.

Ko se je Vorošilov peljal skozi mesto, ga je pozdravljalo okrog 150.000 prebivalcev Hanoja.

Češkoslovaška delegacija v Vzhodni Nemčiji

Berlin, 20. maja (AFP). V vzhodni Berlin je danes s posebnim vlakom prispela češkoslovaška vladna delegacija, ki jo vodi predsednik vlade Viljem Siroky. Delegacijo je sprejel predsednik vzhodnonemške vlade Otto Grothwohl.

GOSPODARSKA MISLIJA NOBOSUKA KIŠIJA

Tokio, 20. maja (Reuter). Predsednik vlade Nobosuke Kiši je odpotoval v nekatere azijske dežele na uradni obisk. Ustavil se bo v Indiji, Burmi, na Cejlonu, v Pakistanu, na Formozu in v Tajski (Siamu). Na razgovorih z voditelji teh dežel se bo Kiši največ zanimal za razvoj gospodarskih odnosov med Japonsko in temi deželami.

OBRAVNAVA PROTI ARTHURJU MILLERJU

NEPREVERJENE OBTOŽBE

proti ameriškega književniku se nadaljujejo in celo razširjajo

New York, 20. maja (Tanjug). Danes se je začel pred washingtonskim sodiščem drugi del obravnave proti znanemu književniku Arthurju Millerju, ki ga je pravosodno ministristvo obtožilo, da je »žalil Kongres«, ker lani v juniju na zaslisanju v predstavniskem odboru za protiameriško delovanje ni hotel izdati udeleževanje nekega sestanka komunistov pred 10 leti. Predstavniki ministrstva je razširil obtožbo s trditvijo, da je Miller z lažno izjavo, da ni pripadal nobeni komunistični organizaciji, nezakonito prišel do potnega lista, da je lahko odpotoval v Veliko Britanijo.

stavnik odbora dejal, da gre za zahtevo, naj bi omogočili ta potovanja, ne pa tudi za zahtevo, naj bi izdali potne liste. Predstavniki odbora je potem dokazoval Millerjevo komunistično pripadnost s tem, da je del dohodkov od uprizarjanja njegove drame »Vsi moji sinovi« izročil kot prispevek neki ženski organizaciji, razglašeni za prokomunistično, in da je njegovo dramo »Vi ste na vrsti« uprizarjala organizacija KP ZDA za državo New York.

Millerjeva obramba trdi, da pisatelj ni nezakonito prišel do potnega lista, da je bil ranjen.

nega lista, in da z nepreverjenimi izjavami ni moč izpodbijati njegove izpovedbe, da ni pripadal Komunistični partiji in da ni žalil Kongresa. Med razpravo je bilo sprejeto vprašanje, ali je zunanje ministristvo kršilo zaupni značaj osebnih izjav za pridobitev potnih listov s tem, da je odboru za protiameriško dejavnost sporočil Millerjevo izpovedbo, da ne pripada KP ZDA. Obtožba je skušala to vprašanje pojasniti tako, da uporabljajo podobno prakso zmerom, kadar odbor to zahteva.

Rekel je nadalje, da ima zvezni urad baje na razpolago podatke, da je obtoženec od leta 1943 do leta 1947 pripadal Komunistični partiji ZDA. V podkrepitev te trditve je tehnični sekretar odbora za protiameriško dejavnost navedel Millerjevo brozjavko zunanjemu ministristvu, v kateri se je književnik zavezal za to, da bi izdali potne liste ljudem, ki so se nameravali udeležiti sestanka Mednarodne mladinske zveze na Češkoslovaškem. Ko je obramba izpodbijala to trditve, je pred-

Z VSEH STRANI SVETA

ITALIJA DEMONSTRACIJE PROTI AMERIŠKIM JEDRSKIM OPIROŠČEM

Turin, 20. maja (AFP). Tu so nastali te dni hudi neredi. Spopadi so se policija in več skupin mladincev, ki so demonstrirali proti novi vladi ter zahtevali, naj Američanom ne dovolijo imeti atomskega orožja na njih oporiščih v Italiji. Več ljudi je bilo aretiranih, neki poškodani ali pa bili ranjeni.

BRITANIJA PROTEST ZNANSTVENIH DELAVCEV

London, 20. maja (Reuter). Okrog 12.000 članov britanskega Združenja znanstvenih delavcev je na posebnem zborovanju sprejelo resolucijo, v kateri podpirajo gettingski protest 15 nemških atomskih znanstvenikov proti atomskemu orožju. Resolucija poziva znanstvenike vseh dežel, naj se pridružijo nemškim kolegom. Člani britanskega Združenja so obsodili namere britanske vlade, da nadaljuje atomske poskuse, ter so pozvali vlado treh velikih sil, naj takoj prepovedo poskuse z jedrskim orožjem.

ZAHODNA NEMCIJA PRVI VOJAŠKI OBEZVNIKI

Koblentz, 20. maja (AFP). Prvi naborniki zahodnonemške vojske, ki so jih pozvali v vojsko na podlagi zakona o vojaški službi, so bili danes v ko-teri obsojajo kolonialno politiko francoske Socialistične stranke,

BOJ PROTI JEDRSKEMU OROŽJU

Bonn, 20. maja (Reuter). Zahodnonemsko društvo za boj proti radioaktivnemu žarčenju je objavilo poziv, da je treba takoj prepovedati vse poskusne eksplozije z jedrskim orožjem in bolj kontrolirati tudi radioaktivno žarčenje, ki nastane pri mirnodobni uporabi jedrske energije. Društvo namerava navezati stike s podobnimi organizacijami v tujini, da bi zbirali poročila o radioaktivnem žarčenju.

INDIJA URANOVA RUDA

New Delhi, 20. maja (AFP). Kakor poročajo današnji časniki, so v državi Radžastan v severozahodni Indiji odkrili velika nahajališča uranove rude. To so doslej največja do zdaj znana nahajališča uranove rude v Aziji.

PROTEST PROTI FRANCO-SKEMU ZATRANJU ALŽIRCEV

New Delhi, 20. maja (Tanjug). Narodnosocialistična stranka je zavrnila povabilo, naj pošlje svojo delegacijo na konferenco francoske Socialistične stranke, ki bo junija v Toulouse. Na zasedanju njenega izvršnega odbora v Delhiju, ki bo trajalo dva dni, so sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo kolonialno politiko francoske Socialistične stranke,

DRAGAN D. MARKOVIC

KJER ŽITO MEJI na rumeni p esek Palestinske puščave

PSIHOLOŠKI KOMPLEKS

Sedanost — to so; veleposestniki in najemniški kmetijski delavci; velik odstotek nepismenih, letni dohodek na prebivalca manj kot 100 dolarjev; 10% ljudi skoraj sploh brez dohodkov, neznanata industrija, dobro razvita trgovina, še bolj kmetijstvo.

Pravijo, da živi Gaza od pomaranč. Nemara bi bolj zadeli, če bi rekli: 2% bogatih veleposestnikov živita predobro, njihovi kmetijski delavci pa se skozi življenje prebijajo iz dneva v dan oziroma života-rilo.

Sem seveda ni segla Naserjeva agrarna reforma. Zato imajo tu posamezniki po več sto hektarov plantaž s pomarančnimi drevesi.

V mestu ni stanovanjske krize. Je pa — denarna. Nekatera poslopja so prazna. Dobršen del prebivalstva, zlasti tistega v starem, orientalskem delu mesta, živi v zebini slabih stanovanjskih razmerah. Zato pa imajo nekateri posamezniki po več vil in steneh, najbolj pa živi Naser v mislih ljudih. Naser je tu perspektiva tako za tiste, ki se brez pomisleka ogrevajo za idejo

Dve tretjini prebivalcev v Gazi je beguncev. Ti so bolj pismeni od ostalih, bolj izobraženi, imajo bolj razvit politični čut. Bil sem v nekem njihovem taborišču na robu mesta. Ondi je na tisoče v vrsti postavljenih barak na ravnini ob morju. In več deset tisoč Palestincev, ki v glavnem malo ali nič ne delajo.

UNRRA je tu veliko pomagala in tudi še zdaj pomaga. Toda ustvarila je tudi psihološki kompleks. Tisoč beguncev se že leta učijo živeti brez dela. Kajti dela je malo, toda pri nekaterih prav toliko tudi volje do dela. Če to zdaj še ni pereč problem, bo nemara jutri.

Naser je tu pričujoč kakor po vsem Egiptu: njegova slika visi v šoferjevi kabini namesto slike filmske zvezde ali pa zraven nje, v prodajalnah, pisarnah, na stenah, najbolj pa živi Naser v mislih ljudi. Naser je tu perspektiva tako za tiste, ki se brez pomisleka ogrevajo za idejo

Arabska beduina iz okolice Gaze

končne priključitve k Egiptu, kakor za tiste, ki težijo h kakršni koli avtonomiji. Naser jim pomeni edino varnost pred napadalcem s severa in vzhoda. In pomeni jim prihodnost, ki še ni natanko načrtana, toda njena slika postaja čedalje bolj jasna.

Več skrbi svetom potrošnikov

V trgovinah z manj kot 30 zaposlenimi naj bi naloge upravnih odborov opravljal celotni kolektiv

Majhno število članov trgovinskih kolektivov, v katerih volijo organe samoupravljanja, pogoste spremembe v organizaciji trgovinske mreže in druge posebnosti uslužnostnega značaja trgovinske dejavnosti predstavljajo resno oviro delavskemu samoupravljanju v trgovini. S precejšnjimi težavami se bore tudi potrošniški sveti, ki se doslej še niso uspeli v celoti uveljaviti. Približno taka slika se je pokazala na prejšnjih konferencah delavskih svetov trgovskih podjetij.

Maribor — pobudnik v turistični propagandi

OB 20-LETNICI »JUGOSLOVANSKIH BISEROV«

Za publicistično propagando aktivnega domačega in tujega turizma pomembno leto 1957 dvajsetletnica izida prve številke mariborske ilustrirane turistične propagandne revije »Jugoslovanski biseri«. Od tedaj do danes je izšlo lepo število te revije. Večjega števila niso dopustile razmere, dasti dobre volje za delo ni manjkalo nikoli. Delo, ki so ga opravljali »Jugoslovanski biseri« predvsem na področju propagande turizma v »Slovenskem slovarju«, je bilo temeljito, stvarno in uspešno. Z lepimi slikami in tehničnimi članki so vzbujali in širili zanimanje za deželo in ljudi in njihovo delo, prikazovali so ljubeznivo in verno vse one zanimivosti in znamenitosti dežele med Dravo in Savo, od Savinjskih Alp do Prekmurja, ki utegnejo privabiti domače in tuje goste k aktivnemu turizmu, na odhiti in odmor. Prispevali so zelo mnogo tudi k domoznanski, ki je prvi temelj vsake ljubezni do domovine. Sveto gospodarstvenično-turistično okvir so počasi celo prerisali in postali tudi pravo domovinsko berilo za dom in solo.

Propagandi Maribora in njegovga občinskega zaledja bo posvečena tudi jubilejna številka te domače revije ob 20-letnici, baš v letu, ko bo otvorjena Pohorska vzpenjača, neprekinjena pridobitev turizma v Podravski in hkrati velika turistično gospodarska zmaga Maribora.

Ker letos se ne bo izšel še zasnovani reprezentativni propekt tega področja, bo jubilejna številka te revije zapolnila vrzel, ki bi sicer letos nastal v reprezentativni turistični propagandi Maribora in njegovga turističnega zaledja.

V razvoju našega turizma kot važne gospodarske panoge smo že dosegli stopnjo, ko je ob velikem številu turističnih objektov doma in drugod izredna propaganda nujno potrebna zaradi obstoječe konkurence. Tu pa spet velja geslo: Pomagajmo si sami! Zato pa je tudi nujno potrebno, da pri tej propagandi aktivno sodelujejo tudi vsi gospodarski in drugi činitelji, ki so na razvoju turizma kakor koli zainteresirani.

Nato trgovinsko organizacijsko enoto pride povprečno 12 zaposlenih, zavoljo česar je periodično obnavljanje članstva samoupravnih organov zelo zapleteno. Posebno je to težko izvajati v trgovinah na malo in prodajalnih, medtem ko so trgovska podjetja na veliko v boljšem položaju in je delavsko samoupravljanje v njih razvitejšo. Osnovni nedostatek samoupravnih organov v trgovini je po analizi republiških trgovinskih zbornic predvsem v tem, da le-ti pogosto obravnavajo samo vprašanja, posebej določena s predpisi, medtem ko zapostavljajo specifično problematiko trgovinske dejavnosti. Ker ti organi pogosto ne upoštevajo perspektivnega razvoja svoje gospodarske organizacije, povečanje svojega prometa često ocenjujejo z ozkega stališča plačilnih skladov.

Premalo razpravljajo tudi o odnosu do potrošnikov. Vprašanje, kako vskladiti delo podjetja s potrebami in interesi potrošnikov, je še toliko bolj pereče zaradi neaktivnosti potrošniških svetov.

Menijo, da bi bilo delavsko samoupravljanje v podjetjih učinkovitejšo, če bi v njih ustanovili in sam organ upravljanja. V trgovinskih podjetjih, ki imajo do 30 zaposlenih, naj ne bi več volili upravnega odbora, marveč naj bi ves kolektiv kot delavski svet opravljali funkcije upravnega odbora. V kolektivih s 30 do 100 zaposlenih naj bi volili delavski svet, ki bi obenem upravljal tudi delo upravnega odbora, medtem ko bi določene pristojnosti prenesli na delovni kolektiv. Po teh predlogih naj bi oba organa samoupravljanja obstajala samo v trgovskih kolektivih z nad 100 člani.

Mnoge trgovinske zbornice se

niso ogrele za predlog, naj se tudi državljane vključi v organe delavskega samoupravljanja, dasi obstojajo dobri razlogi za okrepitev društvenega nadzora nad delom trgovskih organizacij. Menijo, da bi bili kombinirani organi samoupravljanja v nasprotju s poglavitnimi načeli delavskega samoupravljanja, saj bi državljani pač ne nosili materialne odgovornosti za odločitve, pri katerih bi sodelovali.

Ker imajo sveti potrošnikov kot oblika družbenega nadzora pogoje, da se razvijajo, je neogibno potrebno, da se s predpisi uredi njihov status. Pri volitvah v svete naj bi izbirali take državljane, ki se spoznajo na poslovanje trgovine. Razen tega zbornice predlagajo, naj se ustanovi telo, ki bi potrošniškim svetom nudilo pomoč in spremljalo njihovo delo. To telo naj bi bilo v okviru organizacije Socialistične zveze in naj bi tesno sodelovalo s gospodarskimi zbornicami in sindikalnimi organizacijami.

GOSPODARSKE vesti

● Potrošnja električne energije v industriji. Od celotne lanske proizvodnje električne energije v naši državi, ki je znašala 5047 milijonov kWh, je industrija lani sama potrošila 3186 milijonov kWh, to je 383 milijonov kWh ali za 14% več kakor prejšnje leto. Največji potrošnik električne energije je bila batvarska metalurgija s 727 milijoni kWh, nato kemična industrija s 452 milijoni, sledijo črna metalurgija s 375 milijoni, prometovojna z 287 milijoni, tekstilna industrija z 202 milijoni itd.

● Naše prve rečno pomorske ladje. Na Donavi so že pred vojno Madžari zgradili prve ladje, sposobne ne le za plavanje po reki, marveč tudi po morju. Znano je, da je prevoz po vodni poti mnogo cenejši, kakor po železnici, tudi če je ta pot precej daljša. Prednost rečno pomorskih ladij pa je zlasti tudi v tem, da odpade prekladanje tovora za nadaljnji prevoz po morju. Tako ladje pridejo zlasti v poštev za prevoz blaga iz podonavskih držav do luk v Črnem morju in Sredozemskem morju in obratno. Glede na uspele poskuse pred vojno so v zadnjih letih zgradili več takih ladij na Madžarskem, enake načrte imajo tudi v Avstriji. Prvo rečno pomorsko ladjo pa

Goriški sporazum se zadovoljivo uresničuje

Naša podjetja prodajajo v italijanske obmejne kraje po tem sporazumu na leto povprečno za milijardo 200 milijonov lir raznega blaga, predvsem živil, za enako vsoto pa uvozijo raznih strojev in industrijskih potrebščin — Vrednost medsebojne trgovinske izmenjave narašča

Goriški trgovinski sporazum med jugoslovanskimi in italijanskimi obmejnimi kraji se zadovoljivo uresničuje v zadovoljstvo in korist lokalnih gospodarskih krogov in obmejnega prebivalstva. Vzlic raznim težavam in togostim, ki jih povzročajo pristojni italijanski organi pri izdajanju uvoznih oziroma izvoznih dovoljenj svojim trgovcem, vrednost obojestranske trgovinske izmenjave nenehno narašča.

Medtem ko je leta 1951 (poldrugo leto po podpisu sporazuma) vrednost izvoza v Italijo znašala približno 54 milijonov dinarjev in uvoza nekaj nad 13 milijonov dinarjev, se je lani povečala na 926 milijonov dinarjev, pri izvozu in pri uvozu iz Italije na 968 milijonov dinarjev. Blagodejni vpliv na obmejno trgovino je imel podpis sporazuma o lokalnem potniškem prometu med obema deželama ter drugi sporazumi, ki sta jih podpisali Jugoslavija in Italija za zboljšanje njunih medsebojnih odnosov.

Vrednost izvoza oziroma uvoza se je gibala takole: leta 1950

so naša podjetja izvozila v sosednje deželo za približno 17 milijonov dinarjev blaga, uvozila pa nič; 1951. leta je vrednost izvoza kot omenjeno, bila okrog 54 milijonov dinarjev in uvoza nad 13 milijonov dinarjev; naslednje leto se je vrednost izvoza povečala na 149 milijonov dinarjev in uvoza na 196 milijonov dinarjev; leta 1953 je vrednost izvoza znašala 441 milijonov in uvoza 614 milijonov dinarjev; leto nato je bila vrednost izvoza že 767 milijonov dinarjev in uvoza 869 milijonov dinarjev; 1955. leta so izvozili raznega blaga za 835 milijonov dinarjev in uvozili za 790 mili-

jonov; lani pa je vrednost izvoza znašala približno 926 milijonov dinarjev in uvoza 834 milijonov dinarjev.

Podjetje »Primorje-export« v Novi Gorici, ki je v glavnem angažirano po tem sporazumu, je že leta 1952 začelo na sosednjem obmejnem področju opravljati tudi razne prevozne usluge s svojimi vozili, ki so naraščale v približno enakem obsegu. V ilustracijo navajamo samo naslednje številke. Vtem ko je v začetku leta 1952 opravilo prevoznih uslug v Italiji za približno 5 milijonov dinarjev, je lani znašala vrednost že skoraj 139 milijonov dinarjev. — Preračunano v italijansko valuto (0,48 lire po uradnem oziroma 0,90 lire za en dinar po obračunskem tečaju) tedaj znaša vrednost obojestranske trgovinske izmenjave približno 2 milijardi 400 milijonov dinarjev na leto, oziroma milijardo 200 milijonov lir izvoza in prav toliko uvoza. Vrednost prevoznih uslug pa znaša povprečno 60 milijonov lir letno.

Letos do konca aprila so na osnovi Goriškega sporazuma izvozili v Italijo za preko 300 milijonov dinarjev blaga, uvozili za približno 205 milijonov, podjetje »Primorje-export« pa je opravilo prevoznih uslug za okoli 20 milijonov dinarjev.

Naša podjetja izvažajo v Italijo v glavnem živilske potrebščine, gradbeni material, les in njegove izdelke in podobno, medtem ko uvažajo iz sosednjega obmejnega področja v pretežni večini stroje in tehnična sredstva ter nadomestne dele. Po vrednosti je pri izvoznih predmetih približno 40% blaga iz goriškega okraja, medtem ko ostale potrebne količine nabavljajo v drugih krajih Slovenije in po potrebi tudi v drugih republikah. — Uspešno izvajanje Goriškega sporazuma je uspešen činitelj za medsebojno dopolnjevanje gospodarstva na obeh straneh meje, posredno pa prispeva tudi k razvoju trgovinske izmenjave med obema sosednjima deželama. M. D.

17 milijonov dinarjev za razbremenilnik Ledava—Mura

Vodna skupnost za Prekmurje je lani prispevala največ svojih sredstev za urejevanje razbremenilnika Ledava—Mura pri Murski Soboti. Pri gradnji tega objekta so porabili 17 milijonov din, ki so jih dobili od OLO in Uprave za vodno gospodarstvo LRS. Letos so dogradili tudi tri mostove čez razbremenilnik in z dobro delovno organizacijo pocenili gradbeni dela za okrog 50 odstotkov. Most čez razbremenilnik na cesti Bakovci—Dokležovje naj bi jih po predračunu veljal okrog 21 milijonov, od sedaj pa so porabili le 7 milijonov, čeprav so že opravili 80 odstotkov vseh gradbenih del.

Uredili pa so tudi nekatere druge regulacijske objekte ob Ledavi (nasip s 1213 kub. metri zemlje itd.) in očistili potok v dolžini 10 km, delno uredili tudi potoka Bukovnica in Kopicca, z novim bal-

gerjem očistili in regulirali predonovski in kobljanski potok in opravili še nekatera druga tehnična dela — bodisi v lastni režiji ali pa za tuje investitorje (lendavska Nafta za Kopicco in kobljanski potok).

Uresničevanje melioracijskih in regulacijskih del, ki jih opravlja Vodna skupnost, je izredno važno za nadaljnji razvoj kmetijstva na levem bregu Mure, zategadel pa je tudi potrebno, da bo Vodna skupnost v prihodnosti delna še večje podpore svojih članov, ljudskih odborov in drugih činiteljev, ki se ukvarjajo z urejanjem vodnih razmer pri nas.

V Doliču bodo regulirali 1 km potoka

Vaščani Doliča v Prekmurju so se odločili, da bodo letno regulirali okrog 1 km potoka, ki jim ob deževju in nalivih odnaša in razdira njive, travnike in vaško cesto. Pripravili so že 500 pilotov, s katerimi bodo zavarovali svoja zemljišča. Vsa dela bodo opravili sami, brez podpore ObLO, kar je vredno še posebej omeniti.

Prvi furnir iz Celja

Doma izdelani stroj za rezanje furnirja — Na njem bodo narezali na leto več kot 1000 kubičnih metrov raznih furnirjev

Lesna industrija »Savinja« v Celju predela v svojih številnih obratih več kot 80 odstotkov hlodovine v izdelke, odnosno polizdelke (rezan les, zabojni, pohištvo, sodi, lesna volna, lesna galvanterija itd.). Ves čas, odkar režejo tu hlodovino, so menili, da je nekatere škoda predelati. Namreč številne kubike lesa bi

lahko ugodneje vnovčili, če bi iz njih delali furnirje, ki so doma in po svetu zelo iskani in tudi dokaj dragi. Celu za lastno tovarno pohištva često niso mogli nabaviti dovolj dobrih furnirjev.

Vodstvo »Savinje« se je zato že pred leti lotilo priprav za izdelovanje furnirjev v lastnih obratih. Mnogi so sprva na to misel skeptično gledali, a so kmalu uvideli, da bo načrt uresničen. Podjetje je prodalo nekaj starih strojev, katerih niso več potrebovali ter z dobljenimi sredstvi kupilo, odnosno dalo v izdelavo velik stroj za izdelovanje furnirjev. Tu moramo poudariti, da so stroj izdelali domači strokovnjaki, in sicer v Zelezarni Store. Strojne dele so tu odlili, jih obdelali in nato ob pomoči monterjev mehanične delavnice »Savinje« stroj sestavili. Da je »Savinja« prišla razmeroma ugod-

no do nove pridobitve, je za sluga tovarništva Hajnska in Voge iz Zelezarne.

Furnirni stroj sedaj brezhibno deluje z zmogljivostjo od 15 do 25 rezov na minuto. Letno bodo izdelali z omenjenim strojem več kot 1000 kubičnih metrov raznih furnirjev. Promet v podjetju se bo s tem dvignil za več kot 300 milijonov dinarjev, a ustvarjen dobiček bo znašal letno približno sto milijonov dinarjev. To je nedvomno precej, če upoštevamo, da so znašali stroški za doma izdelan stroj približno 16 milijonov dinarjev. Tu niso upoštevani stroški za pogonske naprave. V dveh vrstičnih je zaposlenih 22 delavcev, ki upravljajo stroj, pripravljajo hlodovino ter obrezujejo in zlagajo furnirjeve liste.

Z lastno proizvodnjo furnirjev bo »Savinja« zadostila potrebam lastne tovarne pohištva, ostale količine furnirjev pa bo prodajala domačim podjetjem, a nekaj bo tudi izvažala. F. K.

Iz Račke občine

Dobro odziv združnikov

V občini Rače imajo pet kmetijskih združenj, za zvezno tekmovanje pa so se prijavile tri in Kmetijsko gospodarstvo Rače. Vseh tekmovalcev v občini je 123. Skupno površino 186 ha njiv. Združili so se v 18 tekmovalnih skupin. Tekmovanje predvsem v pridelovanju krompirja. In sicer kar 15 skupin, ostale tri pa v pridelovanju pšenice. Kmetijsko gospodarstvo Rače tekmuje s 50 ha pšenice, s 35 ha pa kmetijski združi Rače in Hotinja vas. V ostalih krajih so naravni pogoji manj ugodni za tekmovanje, združna vodstva pa so se tudi premalo potrudila, da bi povečala zanimanje združnikov. Težko je namreč verjeti, da bi bili na področju račke zadruga toliko ugodnejši pogoji za tekmovanje, kakor v razmerje v številu tekmovalcev med to in sosednjimi združenji.

V prihodnjih dneh bo strokovna komisija pregledala vse parcele, ki so jih lastniki vključili v tekmovanje. K sreči sila ni naredila večje škode, čeprav je zgodnji krompir nekoliko pozebel. Menijo, da bo zaradi pobeze dozorrel nekoliko pozneje, pridelale pa ne bo manjši kot ob normalni letini.

Fram dobiva lepše lice

Nedavno so v Framu ustanovili turistično opeševalno društvo. Ustanovni občinski zbor je pokazal, da je med prebivalci veliko zanimanja za lepšo ureditev svojega kraja. Naredili so pestri delovni načrt, v katerem stoji med drugim, da bodo popravili ceste in poti ter ob njih postavili znamenja za turiste, ki prihajajo od drugod; zgradili bodo novo letno kopalnico; pa tudi hiše z vrtovi bodo uredili dostojno. Načrt so že začeli uresničevati. Društvo ima volilo številne članov, zato bo Fram res dobil kmalu lepše lice.

Tri kulturne prireditve

V nedeljo, 19. t. m., so imeli v Rači in v neposredni bližini kar tri kulturne prireditve. V Rači so zapeli pionirski pevski zbori z vseh kol v občini. To prireditev je bila v okviru občinskega tekmovanja. Občinstvo, ki se ob zbralo mnogo, je bilo zadovoljno z nastopom mladih pevcev.

Telensko-vzgojno društvo Partizan Silvnica je v nedeljo priredilo letni letovalni nastop s prostimi vajami in orodju. Telovalci so pritegnili mnogo občinstva. Nastop jim je vzpodbudil.

Kulturna skupina Prostovoljnega gasilskega društva Podova je nastudila dramo »Mata in se z njo predstavi vala občinstvu v nedeljo. Škoda, da je bila kulturna prireditev združena z vojaško. Res je, da je bila tako boljše udeležba, kar pa ni koristilo nalogam kulture niti kakovosti prireditve. J. P.

BREZ BELEZNICE V ŠTAFETI MLADOSTI

S »Krokodilom« po Dravi do Varaždina

»Krokodil« je zeleni kanu, ki ga je mariborsko brodersko društvo »Sidro« podarilo novostanovljenemu broderskemu društvu v Ptuj. Z njim in še z dvema članima so letos tudi ptujski brodarji sodelovali pri štafeti, ki je v soboto odplula iz Maribora. Vozil sem se v »Krokodilu« brez beleznice. Rekli so mi namreč, da se lahko kopamo. Rekli so mi tudi, da sem član društva in bo treba veslati, ne pisati. Vzlic temu bom zapisal nekaj vtisov s »Krokodilove« poti po Dravi od Ptujja do Varaždina.

»Krokodila«. Ko je že govora o fistihi, ki so nosili štafeto palico, je treba povedati, da je Franc Vidovič doma iz Vičave pri Ptujju, prav ob Dravi, tam, kjer so znameniti vičavski valovi in je brodar že od mladih nog. »Flota« je odplula iz Ptujja in palico je nosila ptujška »Petovia«.

LEKCIJA O VESLANJU

Tisto o veslanju mi niso rekli kar tako. »Krokodila« je krmaril Slavko Fajt, spredaj pa je veslal Ivan Prejac. Nekje pri Marku na Ptujskem polju sta mi dala v roke veslo in Slavko mi je dal prvo lekcijo. »Pravijo, da Indijanci veslajo v kanujih kleče in da pljuvajo v roke... Pri nas sedimo. Veslaj dolgo in globoko. Tako. Pazi na zračni upor... Poučevala sta me do konca poti. Kako je treba gibati samo z rokami, kako spoznaš po mehurčkih na vodi glavni tok in ga izkoristiš ter še mnogo drugih podrobnosti. Na koncu sem imel na rakah žulje in slisal pohvalo, da je za prvika kar dobro.

Cudovita plova po Dravi čez rodovitno Ptujsko polje, nato pod

obronki haloških gričev mimo Borla in Zavrča... Približevali smo se Ormožu. Tam, na meji Slovenije, so nas čakali brodarji delavskega športnega društva »Tekstilac« iz Varaždina, da bi prevzeli štafeto palico. V Ormožu smo prispeli ob 13. uri. Na obali se je zbralo veliko število prebivalcev, predvsem pionirjev, ki so z zanimanjem opazovali predajo štafete. Od Ormoža naprej so štafeto palico nosili člani kajakaškega kluba iz Varaždina. »Flota« se je povečala, ko smo pluli mimo ravne Podravine. Ves dan je bilo vreme izredno lepo. Pluli smo mimo starih dravskih mlinov in gozdov, ki dajejo Podravini precej enolično sliko. Ni se nam mudilo in večina smo »splavirali« — prepustili smo se toku, ki je nesel »Krokodila« po zavojih in rokavah Drave. Tu in tam se je približal kakšen čoln; nova znanstva, novi prijatelji. Nato pogovor o brodarstvu, šale in spomini, dogodivščine na vodi...

NEIZOGIBNA SMOLA

Uprav so dejali, da se lahko tudi skopamo v vodi. »Kroko-

dilu« se sicer ni nič zgodilo, vendar je bilo spetoma nekaj »kopalcev«. Neprijetna reč je, če se obrne čoln na vodi, ker je Drava vse prej kot topla. Rekord je nosil sandolin ptujške »Petovie«, ki se je obrnil kar dvakrat zaporedoma. Čoln je bil ozek in po divji vodi ni imel ravnotežja. Najbolj eleganten je bil podvig novega zelenega kanuja, ki se je obrnil tik pred pristankom v Varaždinu pred množico ljudi, ki so pričakali štafeto. To se pravi imeti smolo. Ampak brez smole ne gre.

NA CILJU

Ob petih popoldne je »flota« prispela na cilj. Sprejem štafete ni bil nikjer tako slovesen kot v Varaždinu. Pozdravni govori, cvetje in vzklikanje... Prebrali so pozdrave tovarišu Titu. Prva etapa broderske štafete mladosti je bila končana. V nedeljo so varaždinski kajakaši odpluli s štafeto palico naprej po Dravi. Mi pa smo se vračali zvečer dobre volje, s svojimi malimi doživljenji in prijetno utrujenji. Vse skupaj nas je bodrila zavest, da smo sodelovali v štafeti mladosti. —mr

Protiperionsporna služba

OBVESTILO VINOGRADNIKOM

dne 20. maja 1957

Z današnjim dnem pričnemo tudi letos z oddajami protiperionsporne službe, ki bo opazovala vinogradnike na pravočasno škropljenje vinske trte proti perionsporni, pa tudi proti drugim glavičnim boleznim in škodljivcem.

Letos je vegetacija začela 2-3 tedna prej kot lansko leto.

Ker je bil v prvi dekadi meseca maja sneg in mraz, se je prvo škropljenje proti perionsporni zavleklo. Kljub temu, da so dosegle mladice vinske trte ponekod normalno velikost, se vsako ni potrebno škropliti, kajti do sedaj še ni bilo pogojev za primarne (prve) infekcije (okužbe) razen v nekaterih krajih Primorske. Tudi tam ni bilo povsod pogojev te infekcije. Z ozirom na to, da zasleduje protiperionsporna služba Slovenije pogoje za pojav perionspore na 52 protiperionspornih postajah v celotnem vinogradniškem področju Slovenije, bo pravočasno obvestila vsak vinogradniški okolišč, kdaj naj začnejo s prvim škropljenjem vinogradov.

V interesu vinogradnikov je, da naše napovedi redno zasledujejo in se po njih ravnavajo, kajti vsako nepotrebno škropljenje je nekoristno delo. Če pa smo škroplili pre zgodaj ali prepozno, je to škropljenje popolnoma brezuspešno. Nasvete in navodila protiperionsporne službe bomo redno dajali vsak dan po radiu Ljubljana, in sicer po vremenskih napovedih ter v dnevniku »Tlača« ljudski pravici in »Slovenskem poročilu« v posebni rubriki »Protiperionsporna služba.

Kmetijski inštitut Slovenije Ljubljana

OB OBČINSKEM PRAZNIKU V GORIŠKIH BRDIH

Brici zadovoljni z dosedanji sadovi

Pester program raznih prireditev v počastitev praznika in »Dneva mladosti« ...

Dobro v Goriških Brdih maja. — Brici se pripravljajo na svoj občinski praznik, ki ga praznujejo 25. maja. Spominjajo se raznih dogodkov iz zadnje vojne, pred štirimi leti je 25. maja večina vasi dobila zdravo pitno vodo iz novega vodovoda.

V Brdih je zadnja leta zavel nov duh, poln žipljenjske sile in zdravega optimizma. O tem ljudje ne govorijo, toda ali ne more biti zanje lepšega spraveala kot so dosedanji uspehi, iskrena zavzetost za skupne probleme in načrte ter slednjič toliko stoarnih bodočih načrtov.

RAZSIRITI VINOGRADNIŠTVO IN ZAGOTOVITI KAKOVOST VINA

Pred prvo svetovno vojno je bilo vinogradništvo v Brdih zelo razvito, njihova vina tokaj, merlot in druga pa je cenila celo razvijena gospoda na cesarskem Dunaju. Med obema vojnoma pa je vinogradništvo iz znanih razlogov šlo rakovo pot in je bilo ob priključitvi takorekott na tleh. Od nekdanjega slovesa briških vin so ostali samo prijetni spomini.

Predvsem menijo do konca leta 1967 povečati vinogradniške površine od sedanjih 740 ha na 1200 hektarov. Pred prvo svetovno vojno je bilo sicer vseh vinogradov približno 1700 ha, toda marsikatero površino so se v desetletjih zarasle z robidovjem in podobno in zdaj niso več dostopne za moderno strojno obdelavo.

Letos bodo obnovili skupaj približno 85 hektarov vinogradov, na skoraj polovici teh površin pa so že posadili mladike žlahtnih vinskih sort. Podjetje »Zadružno vinarstvo«, ki združuje prejšnji državni posestvi Dobrovo in Vipolže ter klet v gradnji, si bo zlasti prizadevalo za gojenje donosne sorte »rizvanec«.

Za razvoj sadjarstva bodo še obnavljali breskove nasade. Breskve v Brdih zelo dobro uspevajo, na trgu pa imajo tudi visoko

ceno. Samo v zadnjem času so uredili 40 ha novih nasadov breskev.

SKRBI OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

Občina na Dobrovo ima pri svojem delu tudi precej raznih težav, ki izvirajo v glavnem iz neugodnega zemljepisnega položaja Brd. V vseh Brdih nimajo denimo zobozdravnika ali dentista in so ljudje navezani izključno na oddaljeno Novo Gorico.

Tu je tudi okoli 70 km cest, katerih vzdrževanje terja veliko denarja. Za to ni zmeram dovolj sredstev in lani so občino rešili iz težav prebivalci, ki so s prostovoljnimi delom pogramozili vse ceste; pripravljani pa so pomagati tudi letos.

Se in še bi lahko naštevali razne težave in probleme, toda Brici so skromni in vedo, da vsega ni mogoče opraviti nenkrat. Važna je perspektiva in zavest, da se razmere obračajo na bolje in je torej predvsem od njih samih odvisno, kako bodo v prihodnje živeli.

Ljubljanski otroci na Mežakliji

Politiška domova železarne Jesenice na Ravnah in na Mežakliji zadnja leta nista bila povsem izkoriščeni. Zato je uprava poskrbela, da bosta domova letos in v bodočih sezonah zasedena. V predsezoni bo letovalo na Ravnah 310 predšolskih otrok iz Ljubljane.

Za ta teden se je nabralo na mizah sodnikov Okrožnega sodišča precejšnje število kazenskih spisov, med njimi tudi nekaj bolj zajetnih. V torko bo prvi pred sodniki Dejan B., ki je doma nekje v bližini Banja Luke. Ko je bil zaposlen v Kemistični tovarni v Ljubljani, je zagrešil več tatvin na škodo svojih delavcev.

Tudi Pavel S., sofer iz Ljubljane, je lani vozil v višenem stanju iz Medna v Sentvid in prvekratni avtomobil. Pri tem je nastalo za 1 milijon 235.353 dinarjev škodo. V smartnem pod Smarno gorjo je bilo letos 16. februarja več gostov. Med njimi sta bila tudi mizar Ivan B. iz Poljan in Stane F., ključavničar s Trate.

Jože H. iz Litije, Ana J. iz Lesca in Gvido A. z Reke bodo morali poljsajevati sodnikom v sredo nevestno gospodarsko poslovanje in poverbe.

Osem tatvin, od tega sedem v lomu, je zagrešil Nikola M. iz Pelinove pri Čakovcu, ko je bil zaposlen v Ljubljani. Na sodbo šaka kar v zaporu, kjer izdrži 20 dni upravne kazni, ki mu jo je prisodil že sodnik za prekrške.

Kmečki posestnik Andrej S. iz Rečice pri Bledu se je vozil z motornim kolesom po Jesenicah močno vinjen. Med vožnjo je podrl nekega kolesarja, več ljudi pa se je tudi komaj ognilo njegovi cickanki vožnji.

To in ono iz Ajdovščine

Občinski svet za varstvo družine pripravila letošnje letovanje in taborjenje za več kot 180 otrok. Tako bodo organizirali lastno politiško kolonijo na Predmeji, kjer bo v treh imenah letovalo 100 šolskih otrok, na politiške v Koper pojde 30 otrok, v Avstrijo pa 8 od 13 do 15 let starosti.

Za letošnje politiške kolonije in taborjenje sodeluje s svetom Društvo prijateljev mladine in Zveza borcev, strokovno pa dispanzer v Ajdovščini.

Del skladišča mlinke industrije v Ajdovščini

Prvo veliko slikarsko razstavo umetniških del Len Vilharja iz Postojne in domačina Ivana Kovarja, ki je bila ves prejšnji teden, si je ogledalo 2000 obiskovalcev, kar je zelo lep uspeh za naše mesto.

Svet za gospodarstvo občine Ajdovščina je v četrtek, 16. maja razpravljala o vseh gospodarskih vprašanjih. Med drugim so sklenili predlagati občinskemu ljudskemu odboru, da bi odobrili posojilo kovinskemu podjetju v znesku 3,5 milijonov dinarjev za nabavo novih strojev.

Na spomladanskem sejmu plemenške živine, ki je bil v četrtek, 16. maja v Ajdovščini, je bilo zelo živo. Kmetovalci so prignali na živinski trg več kot 140 glav živine, od katerih je bilo 25 plemenških bikov, ostalo pa krave in telice.

TVS Partizan so vesno pripravili na simbolno množično udeležbo pri proslavljanju Dneva mladosti. To posebno valja za njegovo mladost, to posebno vadi v prostih vajah in lahki atletiki. V nedeljo, 19. maja bodo nastopili pionirji in mladinci na velikem javnem nastopu in še v prostih vajah, mladinci pa v folklornih pleših s svojimi vrstniki, ki pridejo na ta nastop iz Dobrovnici in Vipave. Skupno bo nastopilo na stadionu »Primorje« nad 700 mladincev, pionirjev, mladinc in pionirk. —mar-

Motiv I Z B R D

Od vseparvsod

KONJICE:

Ko so se ta teden konjiški igralci predstavili na odru z izvirno slovensko spevoigro »Srce nikdar ne laže«, so pokazali, da so sposobni igrati tudi zahtevnejša dela. Skupaj je pri igri sodelovalo okoli 70 ljudi. Igro je režirala tovarišica Serajnikova, ki je našla veliko oporo pri glavnem igralcu tov. Zavolavšku in vodji orkestra tov. Rozmanu.

RUSE:

Občinski ljudski odbor Ruše je na nedavni seji sklenil, naj bi v občinskih svetih sodelovala tudi mladina. Občinski komitei LMS je že določil 26 mladincev, od katerih naj bi v vsakem svetu sodelovala po dva člana. Obč. LO je imenovan ideal odločbe in je želeli, da bi se kar najbolj seznanili z delom občine.

Iz ruške občine je lani pobegnilo prek meje 40 ljudi, največ mladine. Zato so na nedavni letni konferenci občinskega odbora SZDL sklenili, da se bodo morali člani SZDL in drugi bolj zavzeti in posvetiti več pozornosti mladini. Le-to še posebej velja za mladino v Lovrencu na Pohorju, kjer so

zabeležili največ pobegov. Prav tako bodo morale poživiti svoje delo nekatere mlinske organizacije na vseh.

POLJE OB SOTLI:

Učiteljice v Polju ob Sotli so pod vodstvom šolske upraviteljice tov. Erne Trobina pripravile za vaščani lepo glasbeno akademijo. Prebivalstvo je bilo s prireditvijo zadovoljno in zdaj bodo z njo gostovali še po okoliških vaseh.

PODCETRTEK:

Aktiv mladih zadržnikov si je uredil lepo drevesnico, dela gnojilne pokuse s krompirjem in se je udeležil akcije proti pozehi. Dela tudi v okviru Ljudske mladine pri kulturno-prosvetnem delu.

Pred dnevi so uprizarili veseloigro »Davek na srce«, njihov tamburaški orkester pa je bil priznanje v oddaji radia LT Smarje pri Jelšah. S pomočjo KZ Podčetrtek in delavnega šolskega upravitelja tov. Brilja je mladina tega občinskega področja zavela in bo lahko zelo lepe uspehe.

Na Jesenicah bo zbor planinskih markacistov

Na rojstni dan maršala Tita bo na Jesenicah zbor planinskih markacistov s področja Julijskih Alp. Na zboru se bodo markacisti iz Rateč, Trente, Bovca, Bohinja in Radovljice pogovorili o obnovitvi markacij. Markacisti v Julijskih Alpah se zavedajo, da so dobro markirane planinske poti najboljša propaganda za množično planinstvo. Udeleženci zboru si bodo ogledali tudi planinsko razstavo na Jesenicah.

MED LJUDMI

Drago Vresnik:

Od železne ceste do Sotle

Idila vaškega življenja minuli desetletji mineva. Prizori možakov pod lipo, duhovno kretenstvo, ki ga je z omejeno naslado redila klerikalna pisarija, čitalniška in taborska nadobudnost in pasijonska dramatizacija vaških konfliktov so zbledeli v arhivu lažnjive »ljudske umetnosti«. Nekje daleč, globoko med zaprašenimi listi so gruntarski Janezi, petindvajsetletni, plečati in tršati, ki na poti od maše oprezajo (za živo mejo) za sosedovo Micko, sedemnajstletno, brhko, rdečelično, ki se z roženkrancem in molitvenikom v roki otepa Toneta, pritepenca in razgrajca iz vaške krčme.

Na rojstni dan maršala Tita bo na Jesenicah zbor planinskih markacistov s področja Julijskih Alp. Na zboru se bodo markacisti iz Rateč, Trente, Bovca, Bohinja in Radovljice pogovorili o obnovitvi markacij. Markacisti v Julijskih Alpah se zavedajo, da so dobro markirane planinske poti najboljša propaganda za množično planinstvo. Udeleženci zboru si bodo ogledali tudi planinsko razstavo na Jesenicah.

Idila je minila, potrvojeni refleksi vaškega življenja je splahnel v etru. Režiserji in igralci moreče podeželjske drame so s petrolejkami in čudežnimi žabami, odpustki in bero izginiti z odra. Revolucija je postavila nanj sodobne ljudi, parter in lože je zasedla nova generacija.

TU RADIO LT SMARJE!

Ni več tistih razlik, ki so gnale čitalničarja na dežlo, da bi učil kmečke ljudi. Novi časi z elektrifikacijo, radijskim sprejemnikom, vodovodom, tiskom, knjigo, prosvetnimi društvi in še marsičem drugim so opravili svoje. Kmečki ljudje z enakim razumevanjem in vneemo govore o nuklearni energiji, tehniki, filmu, zunanjih politiki, diplomaciji — in če hočete — o nogoletu kot ljudje po mestih. Mieke ne nosijo več dolgi

kril in volnenih nogavice, Janezi irihastih hlač in lodnasti suknjičev. Podeželje se je v množičnem izenačilo z mestnimi središči.

Ljudje v šmarnski dolini hočejo tudi industrijo. »Posebnih možnosti nimamo,« pravijo, »nekaj maledga pa bi radi imeli.« Med take obrate štejejo zdaj mlekarstvo, ki bo kmalu predelala štiri do pet tisoč litrov mleka na dan. Zgradili bodo tudi mlin v Mestinju in vinski klet v Golobinjaku, ki naj bi sprejela do 40 vagonov vina.

Posebno poglavje pa predstavlja tovarna za vzorčaste tkanine, ki jo že precej časa ustanavljajo. Z lastnimi sredstvi seve in brez tuje pomoči. Zdjaj imajo že skoraj vse stroje, sposobne delavce in če bo šlo po sreči, bo tekstilna tovarna, njihov »Smarteks«, kot jo imenujejo, kmalu stekla. Na občinskih sejah bodo potem odpadli zaskrbljeni pogovori, duhovitežem bo ob Pustu zmanjkalo pušic, ki so jih streljali v svoj »Smarteks«, novorojenčka, ki je imel tako težak in dolg porod.

»Zapišite, da so pri nas dobri in delavni ljudje,« je naročil »gospodarski« z občine, tovariš Kidrič. Nekaj v sorodstvu s Kidriči iz Rogaske. Zapisal se je med tiste, ki so rekli, da bi radi čimveč storili za gospodarski napredek občine. Zakaj ga ne bi ubogali? Dodajmo še to, da je tudi tov. Kidrič med tistimi delavnimi in dobrimi ljudmi. Kot je že prišlo in navado pri šmarnskih občinskih možeh, da radi igrajo in pojejo na odru, si tudi on rad nadene masko in uspešno odigra kakšno vlogo. Vsi radi posemajo svojega predsednika, nihče noče zaostajati. Tajnik Gotjan — na primer — najraje pretika gume v radijski postaji in se veselo smejeja, kadar lahko »vtakne« v program kaj novega in privlačnega. Res, veliko veselje imajo do prosvetnega dela, tehničnega in kulturnega izobraževanja.

Lepo je med takimi ljudmi. Prijetno je, kadar se zbero in zvrnejo kozarček svojega »virštanjčana«. Zunaj na »banovini«, na Virštanju ga toči Jugov Albin, upravnik posevta. Ponosno ga postavi na mizo. Novo sortno vino. »Ampak, ne zapišite, da ga pijemo,« šaljuje in resno hkrati opozarja. »Ljudje bodo mislili, da je pri nas doma alkoholizem.«

Le kdo bi jim verjel? Alkoholiki še nikoli niso ustanavljali mlekar, mlinov, urejali šol, cest, sadovnjakov, vinskih klet in »Smarteksa«. To zmorejo samo trezni ljudje. A razumljivo, sredi virštanske gorce je težko pozabiti, da je vino za pitje. Seve, za zmerno pitje!

Kaj več o virštanskem vinu in šmarnskih vinogradih nam bo lahko povedal Aleksander Videčnik s Poslovne zveze. Najavimo pri njem svoj obisk za jutri. (Nadaljevanje)

Neprevidna vožnja kolesarja

Skoki Hajdino v pujskem okraju se je peljal v četrtke zjutraj, to je 16. maja, z motornim kolesom motorist Jožef Čeh. Nasproti pa mu je pripeljal s kolesom kolesar Meks Kajser kar po levi strani ceste, kar je seveda nepravilno. Nekoliko pred srečanjem se je menda neprevidni kolesar spomnil, da ne vozi pravilno in je tik pred motornim kolesom hotel zapeljati čez cesto na svojo desno stran ceste. Pri tem je prišlo do hudega trčenja. Motorist je zadel s svojim vozilom naravnost v kolesarja tako, da sta oba padla in dobila pri tem

Opolnoči z avtom v morje

V petek je MK pred polnočjo vozil iz Pirana skozi Portorož v smeri proti Luciji »Chevrolet C 8530. Čeprav je na tem odseku predpisana hitrost največ do 30 km, je sofer gнал vozilo z več kot 80 kilometrsko hitrostjo. Na ostrém ovinku pod gostiščem »Vesnar« pa je bilo te hitrosti je preveč. Auto je zaglano s cestiča naprej v betonski drog električnega omrežja. Ko je avto drog podrl in z kicami potegnil za seboj še sosednji drog, je zlatel čez kamnito obrežje v morje, ki je na tem mestu globoko okoli 2 metra. Potniki so razen manjših prašk odnesli razmeroma zdravo kožo. Pač pa je nad pol milijona škode na vozilu; skoraj sto tisoč pa na poškodovanem električnem omrežju. (2)

Nevaren vlomilec za zapahi

Iz mariborske kaznilnice je letos februarja pobegnol Jože Mezgec, doma iz Hotičine pri Kozini, ki bi moral za zadnji razsedni prestari še dobro leto kazni, kot je pomagal različnim avturistom pri pobegih čez mejo. Pobegli Jože Mezgec je še star znanec sodnikov in zapornov. Zaradi tatvin, vlomov in podobnih prestopkov je bil v celoti obsjejen na več kot 18 let. Doslej ga še nobena kazen ni spametovala in se po nobeni kazni ni lotil polštenega življenja. Po pobegu iz mariborske kaznilnice se je najprej nekaj časa kilitil okoli domače vasi, potem pa po vseh Brezkih. Čeprav se je spretno klicval, so ga ljudje opazili. Vaskomir je brutalno grozil, če bi ga izdal. Medtem se je spet lotil svojega starega posla in je za večje zneske ilegarno spravil v Trst skupino ljudi. Ko se je sredi aprila vrnil v Brkine, je najprej vplnil v trgovino kmetijske zadruge Košana na Ostržnem brdu, kmalu nato pa se v poslovalnico KZ Slivje. Z obema vlogoma je oblihal zadruzi za okoli 150.000 din. Nevarnega vlomileca in kriminalca so varnostni organi neprestano zasledovali in ga slednjič spet spravili za zapaha. (2)

Smrtna nezgoda v Zgornjem Dupleku pri Mariboru

V četrtek proti večeru se je na cesti četrtega reda v Zgornjem Dupleku pri Mariboru smrtno ponesrežil 35-letni Franc Vagner iz Dvorjan. Pokojini je nenadoma padel pod kmečki voz, ki je bil naseden s stello. Ker se pri tem volovska vprega ni zaustavila, mu je šlo kolo čez glavo in povzročilo njegovo takojšnjo smrt. Vj. K.

»Rimljanka« - za ali proti?

»LA ROMANA« ALBERTA MORAVIE V SLOVENSKEM PREVODU

Sodobnega italijanskega pisatelja Alberta Moravio smo doslej poznali le po prevodih njegovih krajših tekstov, Cankarjeva založba v Ljubljani pa je nedavno posredovala slovenskim bralcem v prevodu Cirila Zlobca njegov roman »Rimljanka« in tako predstavila tega svojstvenega pisatelja tudi v večjem delom. Prvo srečanje z Moravio bo tako za slovenskega bralca dokaj nenavadno, da ne rečem presenetljivo ali celo odklanjajoče; pri nas take literature nismo vajeni, pred novim pa nas je, dostikrat zelo neupravičeno strah; strahu se pridružujejo po navadi še neznanje, rezerviranost ali že naprejšnja odklonitev. Neupravičeno, naj zapišem takoj, pa se mi zdi tak strah in tako gledanje tudi ob »Rimljanki«.

Roman Alberta Moravie »Rimljanka« je roman lepe prostitutke sredi velikega mesta. Ta sodobna Magdalena, ki je v bistvu dobra in poštena — končno so take vse ženske te vrste, kar jih poznamo iz nemalo podobnih del v literaturi — in jo življenje samo pritisira na dno, iz katerega se venomer hoče izkupati, grabi

in druge okoliščine spravijo na pot prostitucije, pripoveduje o svojih moških in njihovih usodah, dokler ne konča pripovedovanja kot žena, ki bo postala mati, in ki se je odpovedala svojemu dosedanemu poklicu. Roman je preveden v domala vse svetovne jezike, zanj je bil avtor celo predlagan za Nobelovo nagrado. Pred dobrim letom je doživel roman srbskohrvatski prevod in sprejem, ki je nihal med navdušenimi slavospevi in očitki, češ da je to poceni in na najslabše želje bralcev preručana knjiga. Res je, da je bilo pretiranih hvalnic več — resnica o Rimljanki pa bo le najbrž nekje na sredi med tema dvema skrajnostima.

Téma, ki jo Moravia opisuje in ki je za naše razmere in za našo literaturo tolikanj nenavadna, je v Italiji nekaj povsem vsakdanjega, téma, ki celo prevladuje nad ostalimi temami. (Spomnimo se samo na filme s to tematiko!) Odeveč bi bilo razmotrivati vzroke, da je temu tako, treba bi bilo iti predaleč nazaj, kar do Bocaccia, govorijo o njihovi literarni tradiciji, druž-

pripravde velikega pisatelja o življenju in razmerah Italije, mračna, tragična, a umetniško polna podoba dna sodobnega italijanskega velenesta, vse to je pisano in podano, če se tako izrazim, od vidika odnosov med moškim in ženo. Vendar zaradi tega vidika drama ni nič manj pretresljiva, nič manj težka.

Podoba, ki jo riše Moravia v »Rimljanki«, plaši in zaskrbljuje. Prikazano je resda dno, tisto najbolj žalostno, najbednejše, a ob tem so kot v močni luči osvetljeni ljudje, tipi in značaji, od katerih ni mogoče pričakovati ne lepih dejanj ne kakršnegakoli izboljšanja ali dviga iz tega dna. Ljudje, o katerih Adriana, junakinja romana, pripoveduje, so vse drugo prej kakor ljudje s perspektivo. To so domala vsi izgubljeni z zavojnim življenjem, propadli slabici, kriminalci, obrazi, ki človeka plaše mnogo bolj, kot mu dajejo kakršnokoli, tudi najmanjšo nado. Razkrijejo se ob Adriani in pogled na to goloto ni niti najmanj prijeten. Lik Moricea Sonzogna, s katerim Adriana zanosi, je naravnost pošasten, grozljiv in v tej grozljivosti fantastičen. Zato tudi optimistični konec romana pravzaprav ne izveni povsem optimistično. Adriana resda zanosi, veseli se materinstva in zaradi tega pričakovanega otroka, ki ga je spočela nerazsodna in nepristevna zver v človeški podobi, strah in grozo vzbujajoči Sonzogo, se odpove prostituciji, a vendar ostaja na koncu kakor težka mora nad njo in nad romanom nepojasnjeno vprašanje: kaj sedaj? kaj bo s tem otrokom? in kakšen bo ta odrasli potomec prostitutke in moricea? Oseba rešitve Adriane je nakazana, v njo verjamejo, širše perspektive, večjega, močnejšega žarka pa pisatelj v to mračno dno ni prikladal ali ga ni mogel priklicati. Dal je svojo — poudarjam svojo — podobo nekega življenja, svojo vero v to življenje, ki je sicer v nekem pogledu skeptična, a je vendarle vera. S tem je svoje pisanje upravičil; s tega vidika pa se pokaže življenjski prostitutke, opisan v »Rimljanki«, v popolnoma drugi luči, kot jo mnogi — recimo zveličavna Cerkev, ki je postavila vsa dela Moravie na indeks prepovedanih knjig — motre in ocenjujejo: je izpoved o nekem življenju, o ljudeh, ki so krivi in obenem nekrivi, kakor ga vidi in doživlja človek in pisatelj Alberto Moravia. Morda bi kazalo ob tem zapisati, kljub že omenjenim razmeram v tematiki italijanske literature, da se mestoma pisatelj v opisovanju ljubezni, oziroma odnosov med moškim in žensko preveč zdržuje, da se neprestano vrača na to osrednjo temo svojega pisateljskega in človeškega problema, zlasti v »Rimljanki«. Sprito dejstva, da je roman pisan v prvi osebi in da gre za izpoved prostitutke, je to vendar kljub razumljivo in sprejemljivo, da kaže, kar je treba zopet sprejeti kot dano dejstvo, določen avtorjev kompleks do teh vprašanj. Kaže pa, da je prav to tisto, kar nas, verjetno Italijane ne, mestoma moti: K temu pa se da po starem pregovoru reči, da vsak lahko vidi tisto, kar pač hoče videti; tako nekako je tudi z očitki in z ne-očitki na račun »Rimljanke«.

Moravii je poleg ostalih vrtil, ki jih skoraj ne gre omenjati, kot so dramatična napetost pripovedi, zgradba romana, drzno brezkompromisno opisovanje življenjskega dna, spretno fabuliranje, pripisati odlično podan lik glavne junakinje, dan v vsej njeni polnosti in v razvoju od zaupljivega dekleta do zrele matere. Lik Adriana kajpak izstopa, a zato niso nič slabše podani niti ostali junaki, na primer že omenjeni Sonzogo, slabši Mino, policist Astarita, prostitutka Gisella in drugi.

Stilno Moravia ne preseneča; ostaja pri stvarnem realizmu, ki pa ne zgreši učinka ne v opisovanju posameznih dogodkov in situacij kakor ne z efektno komponirano celoto. Zato bi se kazalo, če se vrnemo k vprašanju v naslovu, odločiti za »Rimljanko« in ne proti. T. Pavček

V vsebinskem pogledu je bila na Sterijinem pozorju morda najzanimivejša noviteta D. Leboviča in A. Obrenovića »Nebeski odred« — s tematiko iz koncentracijskega taborišča.

GLEDALIŠKI FESTIVAL NA MOTNEM BREGU DONAVE

Mohamed h gori ali gora k Mohamedu ali gledališče in občinstvo

Pretekli teden je bil nedvomno najzanimivejši in najplodnejši v programu letošnjega Sterijinega pozorja v Novem Sadu. To tehtnost so mu dali predvsem intenzivni vsakodnevni razgovori s gledališču. O prvem od treh razgovorov smo že poročali. Prostor žal ne dopušča, da bi o nadaljevanju teh razgovorov mogli zapisati kaj več kot okvirno beležko. Dovolil si bom nekaj samovoljnih posegov tako v referat dr. Stanislava Bajiča o »Sistemu in tipu jugoslovanskih gledališč ter v referat Pero Budaka »Gledališče in občinstvo« kakor tudi v razpravo, ki je omenjena referatoma sledila, posegov samo v smislu zaporedja nastopajočih. Ker je to bilo posvetovanje gledališčnikov o gledališču, naj mi bo dovoljeno, da strnem ali vsaj poskušam strniti duh in barvo razgovorov na minimum in se — iz zaradi avtentičnega posredovanja — zatečem k »dramatičnim obliki« dialoga.

Stanislav Bajič: Menda je ni država, ki bi imela tako gostoto mrežo poklicnih gledališč: po eno poklicno gledališče na približno 280.000 prebivalcev. Ta mreža je še enkrat tako gostota kot v Sovjetski zvezi in dvakrat bolj kot v ZDA.

Milan Bogdanović: To stanje prav gotovo ni normalno. Nad tem problemom se je treba zamisliti. Država daje gledališču ogromne podpore, nad eno in pol milijardo letno. In vendar je tudi taka podpora premajhna, da bi lahko obstoječa gledališča polno zaživela.

Dušan Matić: Gledališč nikakor ni preveč, preveč je morda le slabih. Treba jih je podpreti in jim omogočiti pravo življenje, kajti vloga gledališča kljub filmu tudi danes ni zmanjšana, nasprotno: film je gledališče v nekem smislu celo osvobodil. Prevzel je nase razburljivo zunanjo zgodbo in tako omogočil gledališču, da se poglubi in izčisti. Film pomeni za gledališče isto kot fotografija za slikarstvo.

Borislav Mihajlović: Prav gotovo ste videli v izložbi sosednje zgradbe lepa velika aluminijasta okna: pripravljajo jih za eno največjih palač v Beogradu. Stala bodo tri milijarde dinarjev, se pravi, še enkrat toliko kot letoletna subvencija vsem poklicnim gledališčem. Gledališču nikakor ne dajemo preveč.

Milan Bogdanović: V državnem merilu je razmerje med dotacijami in lastnimi dohodki gledaliških hiš 84:16. Menim, da so cene vstopnicam v vsakem pogledu prenizke, da je njihova cena celo tako zelo nizka, da se morda prav zaradi tega marsikomu zdi gledališka predstava ceneno blago. Zaradi obojega: zaradi večje udeležbe lastnih dohodkov v proračunu gledališke hiše, kakor tudi zaradi večje veljave gledališke umetnosti v občutku široke javnosti, menim, da bi bilo mogoče postopoma, neboleče, cene vstopnicam podvojiti.

Borislav Mihajlović: Pri našem standardu je to namogoča in namiselná. Rešitev je treba iskati drugje: za sedanje cene vstopnic bi morala gledališča dati več kot dosti. Posebno tam, kjer so ansambli veliki in imajo en sam oder. Pomnožiti bi morali predstave, ansambel naj bi delal v več skupinah, posikati bi si moral nove odre in predvsem: močno bi moral pomnožiti svoja gostovanja v neposredni okolici, pa tudi v samem centru, kjer deluje.

Pero Budak: Zagrebško dramsko pozorišče to že prakticira. V letošnji sezoni je dalo oziroma bo še dalo 400 predstav, od tega 100 izven svoje hiše, predvsem v delovnih kolektivih, tovarnah, šolah, v samem Zagrebu in v njegovi okolici. Pa tudi v sami gledališki hiši dajemo dostikrat po dve, pa tudi po tri predstave dnevno. Predstave so razprodane za celo leto naprej, tudi gostovanja. Resen čisto gledališki je tu le materijalen uspeh. Vsak komad dajemo najmanj po 30-krat, s tem smo lahko okrepili lanskih 12 premier na letošnjih sedem, kar je samo po sebi pomeni veliko zmanjšanje materialnih stroškov. Absolutna cena vstopnic je v našem gledališču za več kot polovico nižja od jugoslovanskega povprečja. Vse materialne stroške krijemo s lastnimi dohodki.

Milan Bogdanović: Gostovanja so dorezane noč: potrebna in nujna so v oddaljenih krajih, od koder ljudje sami ne morejo do gledališča. Gostovanja v samem centru, pa čeprav v tovarni, so le nepotrebno razvajanje publike, podpiranje njene komodnosti. To občinstvo je sicer nujno treba pridobiti, menim celo, da je prav treba posikati našo novo publiko, a pot mora biti drugačna: privabiti jo moramo v matično gledališko hišo.

Borislav Mihajlović: Gostovanja so potrebna tudi v najneposrednejši okolici centra, pa tudi v centru samem, kajti temu občinstvu je treba gledališki občutek, potrebo po gledališču čisto vzbuditi. Ta občutek, to potrebo pa mu lahko vzbudimo samo v njegovem okolju, tam, kjer delu in živi, se pravi, v tovarni, v šoli, na terenu. Samo tako bomo lahko to občinstvo pripravili do tega, da bo postalo stalni gost naših gledaliških hiš.

Anonimni diskusant (anonimni, ker si njegovega imena nisem zapomnil): Če hočemo pridobiti novo publiko, moramo zanjo ustvariti tudi primeren program. Današnji repertoarji so za naše občinstvo v glavnem prezahvalni, dostikrat nerazumljivi. Po prvih povojnih letih gledališke agitke in folkloriziranja, smo zdaj nanašamo segli po stilu in vsebinsko najzrednejših tekstih sodobne evropske in ameriške dramatik. Občinstvo je v nekem smislu zbežano, dezorientirano. Morda bi bilo treba stopiti korak nazaj.

Dušan Matić: Znižati že doseženo raven gledališča, bi pomenilo uničenje tako gledališča kakor občinstva. Ni vedno nujno, da je gledališki komad večini publike povsem razumljiv, največkrat je pomembnejše, da je sugestiven; da prepriča. Del publike bo vedno sprejemal intuitivno, z občutjem. In prav ta del publike je najneposrednejši in mi tega zdravega, neposredno dojemajočega občutka ne smemo podcenjevati.

Diskusant iz Makedonije. V prizadevanjih za pridobivanjem nove publike bi morali bolj upoštevati domačo dramatik, ki je bila doslej odločno preveč zapostavljena.

Milan Bogdanović: Zahteva po večjih pravicah domače drame je iz dneva v dan glasnejša. Rad bi v tej zvezi opozoril na neko anomalijo: ista gledališka kritika, ki že dolgo tako vneto plekira za pravico domače drame, je doslej tako rekoč vsak domač komad nenavadno ostro in uničujoče zavrnila. Res je, domačih tekstov je danes nič koliko, polni predali so jih. Toda kvantiteta še ni kvaliteta. Preveliko popuščanja bi škodovalo tako avtorjem kakor gledališču. Dosedanji sprejem domače drame je bil tudi pri občinstvu skoraj vedno katastrofalen.

Dušan Matić: Res je: kvantiteta še ni kvaliteta. Res pa je tudi, da kjer in kvantitete, ne moremo pričakovati kvalitete. Normalno je, da se sto in več nčencev mora učiti violine, da bi lahko nekoč dobili eno samo prvo violino. Včasih se je treba zadovoljiti tudi z drugo violino. Vse je v nastajanju, nuditi je treba vse možnosti: sleherni uspeh je rezultat stalnega nihanja, številnih padcev in redkih vzponov. Le malodušja in nevere ne! Sicer bo konec slehernega napredka in sleherne dejavnosti. Rezultat malodušja in nevere je popoln propad. To velja tudi za dramatik.

Pero Budak: Zagrebško dramsko kazališče je letos igralo samo domača dela in vendar je doseglo doslej največji obisk. Problem, ki jih lahko obravnava domača drama, ne morejo biti nezanimivi za naše občinstvo. Propadajo le dela, ki so ozko vezana na določen kraj, časovno ali tematsko omejena. In seveda dela brez umetniških kvalit. Repertoar dobrih ali vsaj dokaj uspešnih domačih del že ni več tako skromen.

Razprava, kakor tudi oba referata, se je seveda dotaknila še drugih problemov in tudi navedene podprie s številnimi argumenti. Mislim pa, da je že to, kar sem skušal tu reproducirati, dovolj karakteristično za stanje in pojmovanje o našem gledališču, hkrati pa tudi vsaj približno podoba letošnjega posvetovanja gledaliških delavcev na Sterijinem pozorju, ki je ob zaključku razprave sprejelo svoj edini sklep: predlog za ustanovitev posvetovalnega telesa, ki bi delovalo na principu stalne konference mest. V ta »Gledališki svet«, ali kakor bi se že imenoval, bi volili predstavnike gledališč, politični forumi pa bi svoje predstavnike vanj delegirali. Sklepi tega telesa bi bili seveda brezobvezni. Svojo letno skupščino pa bi imelo v okviru Sterijinega pozorja.

Milan Kerac: Tihozitje.

in hlasta po drugačnem življenju, resda z malo sreče, pripoveduje sama svojo trpkijo življenjsko zgodbo, pripoveduje od začetka, ko jo kot lahkoverno, zaupljivo in neizkušeno dekle, sanjari o malem domu in družini, premeten goljuf izrabi, ko jo bedne razmerje, revščina, mati

benih in ostalih pogojih itd., toda to na tem mestu ni važno. Mnogo važnejše se mi zdi, da Moravia na to kočljivo nelahko temo ni napisal ne kakšne sentimentalne solzave storije, ne lažne idealizirane zgodbe, ne plitkega banalnega dela; »Rimljanka« je in ostane predvsem drzna, stvarna

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

SLABI DUMAS

IN UPORNI ARHITEKT

Pod naslovom Sentyernejška noč je znan v zgodovini pokol francoskih Hugonotov, ki so jih obdolžili, da so zastupili zadnjega valonskega kralja Karla IX. Zlasti dve osebi iz tistega časa, spletarska Chaterina de Medicis in kraljica Margot, lepa žena Henrika Navarskega, sta zaradi svojih izjemnih usod prilačevali in še prilačita pisatelje. Tudi stari Dumas je napisal pustolovski roman o ljubezni kraljice Margot in viteza La Mola, ki se je nesrečno končala. Kakor v oseh sootročnih romanih, je tudi v tej zgodbi Dumas dokaj svojevoljno prikrojeval zgodovino v svoje namene. Zato bi bilo nesmiselno, če bi o filmu »Sentyernejška noč«, ki so ga posneli po tem romanu, iskali resnične zgodovinske podatke ali oris družbenega ozadja. Zanima nas predosem, ali je scenaristu Abelu Gancu in režiserju Jeanu Drevillu uspelo ustvariti dober pustolovski film, ki se gleda s prav takim zanimanjem, kot se

berejo Dumasove zgodbe. Po našem mnenju jima to ni uspelo. Film »Sentyernejška noč« je sicer razkošna paša za oči, rečnja dobrih igralcev, skratka filmski spektakel, toda literarne predloge ne dosega. Dumas je ostal slej ko prej prevelik zalogaj za francoske filmarje.

Malo je ameriških filmov, ki bi tako odkrito pokazali na napake v lastnem družbenem sistemu, kot to lahko vidimo v filmu »Upornik«. Menda je v romanu, po katerem so posneli ta film, še bolj poudarjena družbeno-kritična osi, ki so jo v filmu otopili, ker so postavili v prvi plan romantično zapleteno zgodbo nenavadnega ljubezenskega trikotnika. Vendar je navzlic prisiljenemu »happy endu« film še vedno ostr kritika razmer v majhnem, toda važnem izseku ameriškega življenja. Ob usodi mladega arhitekta spoznamo nezdrave osnove, na katerih stojijo domala vsi njegovi poklicni kolegi, ki so le orodje v rokah različnih političnih in gospodarskih grup. Javno mnenje, ki naj bi pravilno ocenjevalo njihove dosežke, je umetno ustvarjeno s pomočjo diktiranega tiska in plačane propagande. Ze zavoljo tega je film vreden ogleda. Z. P.

ZADNJA PREMIERA V PREŠERNOVEM GLEDALIŠČU

Danes zvečer bo v Prešernovem gledališču v Kranju zadnja premiera v letošnji sezoni. Uprizorili bodo »Zakonsko posteljo« holandskega dramatika Jana de Hartoga, ki je v zadnjih letih doživela že nekaj uprizoritev na slovenskih odrih. Delo je režiral kot gost Miloš Mikeln, sceno in kostume pa je zasnoval Saša Kump. S to zadnjo premiero bo Prešernovo gledališče v letošnji sezoni doseglo enajst premier, dve obnovitvi in en koncertni večer. V času do 15. junija, ko se bodo začele poletne počitnice, bo gledališče gostovalo v neposredni okolici mesta Kranja.

LJUBLJANSKI OKRAJNI FESTIVAL SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

V okviru ljubljanskega okrajnega ljudskoprosvetnega festivala, ki seznanja široko javnost z dosežki kulturnoprosvetnega dneva, je bila sinoči ob 18. uri v gornji dvorani Doma JLA v Ljubljani odprta razstava del slikarjev amaterjev. Svoja dela so razstavili člani KUD »Ivan Rob«, SKUD »Tine Rožanc«, KUD »Poštars«, likovna sekcija Doma JLA in »KLASA«, vsi iz Ljubljane. Omembe je vredno, da imajo omenjena društva in sekcije nad 200 članov, ki so razstavili razne slikarske tehnike olja, risbe, akvarele in tudi plastiko. Društvena vodstva polagajo vso pozornost na vzgojo slikarjev amaterjev. Tako so na primer imeli samo preteklo leto v društvu »Ivan Rob« 162 učnih ur pod strokovnim vodstvom in — kar je še posebej razveseljivo — v teh sekcijah se največ udelejuje mladina.

Razstava del slikarjev-amaterjev

Mario L. Vilhar. Kmečka polka, glesna, metalizirana s kositrom.

Spominu Ivana Prijatelja

V četrtek, 23. maja bo poteklo dvajset let, odkar se je poslovil naš veliki slavistični učitelj, literarni zgodovinar in esejist dr. Ivan Prijatelj. Slavistično društvo bo ob tej obletnici priredilo spominsko svečanost z naslednjim sporedom: ob 18.30 komemorativna poklonitev na Prijateljevem grobu (pokopališče na Viču), ob 20. govori prof. Slodnjaka v Slovenskem seminarju (Narodna in univerzitetna knjižnica). Slavistično društvo vabi k tej proslavi Prijateljeve občence, slaviste in kulturno občinstvo sploh. S svojo udeležbo želimo pokazati, da nam Prijateljevo delo pomeni trajno bogastvo naše kulture.

VTISI S POTI V BRATISLAVO IN NAZAJ

Ah, ta nogomet...

»Za ocarinjenje imamo samo en gol...«

Uspeh, ki ga ne gre podcenjevati

Tekma med B reprezentanca Jugoslavije in CSR je sprava v senco prepričljivo zmago mladih nogometašev Slovenije nad mladinsko reprezentanco Hrvaške. To ni bila le uspešna reanža za nedavno poraz 0:4 v Zagrebu, marveč zares dobra igra, ki zasluži vsi pohvalno priznanje in pozornost. Vsi novinarji, ki so prisostvovali (bili so skoraj iz vse Jugoslavije) predigri, so se zelo pohvalno izrazili o igri slovenske reprezentance. Zagrebški novinarji, ki so gledali proo srečanje v Zagrebu, so izjavili, da je mlado moštvo Slovenije tudi takrat dobro igralo in da visoka zmaga hrvaške reprezentance ni bila pravi prikaz dogodkov na igrišču.

Iz tega uspeha je treba povzeti koristne zaključke. Ne se usipamo, marveč se nadalje delati z mladino, ker je to naša bodočnost. Ni le golo naključje, da so se že letos pokazali sadovi desetletne akcije in prizadevanja Nogometne zveze Slovenije za dvig in vzgojo mladih nogometašev. V tem smislu je treba nadaljevati in se seveda pri tem posluževati izkušenj, ki smo si jih pridobili pri dosedanjem delu.

Dejstvo, da je bila reprezentanca sestavljena iz igralcev osmih klubov, in sicer Ljubljane, Odreda, Krma, Grafičarja, Slovana (vsi Ljubljana), Branika (Maribor), Rudarja (Trbovlje) in Domžal dokazuje, da imamo širom po Sloveniji mlade, nadarjene nogometaše, ki jim je treba posvetiti vso pozornost.

Nogometna zveza Slovenije bo tudi letos organizirala taborjenja za mladince-nogometaše. V taborjenju se bodo ponovno zbrali najboljši juniorji iz vseh podzvez. Zato je treba zagotoviti sredstva, saj lahko le na ta način popravimo kvaliteto in množičnost nogometnega športa v Sloveniji. Dvoletna praksa je obrodila pozitivne rezultate. Treba je le nadaljevati po tej poti in uspehi ne bodo izostali.

Spet smo jo mahnilli čez mejo. Tokrat na Češko, na kratek štiridnevni izlet in na ogled mednarodne nogometne tekme v Bratislavi. V sredo zvečer, nekaj pred 21. uro, so zabrali motorji tseh »Putnikovih« avtobusov in odpeljali s seboj okrog 120 ljudi mešane družbe — športnih novinarjev, navijačev in pa tudi takšnih, ki jim je bila tekma pravzaprav kaj malo mar. To je bila nočna voznja, ki smo jo prebili v dramanju in se naslednji dan okrog 14. ure ustavili na Dunaju.

Na češki meji — hladen sprejem, toga uradnost, vse nekako zategnjeno. O tekmi pa nobene besede. Po precej dolgem opravilu v bližnji gostili španski jezdecev smo krenili naprej proti Pragi. Dolga pot nas je utrudila in zaželeli smo si, da bi bili že na cilju, hkrati pa tudi osvobodilnega piva. Tege je v Pragi dovolj. Toda o kvaliteti raje nič besedi, daleč je za tistim češkim pivom, ki smo ga nekod poznali.

Na ulicah Prage živahno vrvenje, toda nobene besede. Tudi tu smo ostali le kratek dan, ob odhodu pa vzburkalik domače slovensko pesmijo.

V šestih urah smo spet opravili 420 km dolgo pot. Na cilju — v Bratislavo — smo prispeli še komaj pravočasno, tam pa smo videli več zanimanja za srečanje med Jugoslavo in Čehi. Za hip smo ujeli tudi naše reprezentante, ki so se odpravljali na stadion. Nekateri so se držali kaj modro, drugi pa so nam ljubezivo odgovarjali. Bezna nam je obljubil, da bo branil najmanj tako kot v Zagrebu. To pa zaradi svojega jubilejnega nastopa. Zaželeli smo jim se srečo, oni pa so se odpravili.

»Nisi so dobri, pričakujemo zmago,« so nam zatrjevali domačini, hkrati pa hiteli povpraševati po vstopnicah. Ponužili so dokaj visoko skupno ceno, pa vendar v našem denarju še vedno ceneje, kot so morali nekateri plačati vstopnice pri Putniku. (Ne vem, kaj je bilo po sreči, ali kakšen carinski faktor ali kaj, da so veljale vstopnice v dinarjih 1500 dinarjev, v kronah pa 15 ali 15 Kč, kar bi po naše zneslo 750 dinarjev.)

Zaradi odobrez organizacije potovanja smo zamudili uvodni del tekme. Tedaj je bilo na stadionu že »zakurjeno« kot v pravem kotlu. Domači gledalci so hoteli zmago, kar je našim »plavim« škoda, ker niso bili holo obleteni kot profi Italijanom v Zagrebu — morda bi zmagali vlijo v kosti precejšnje sploševanje in strah pred Čehi. Tako niso znali realizirati tudi najuglednejših prilžnosti. »Mojster« za to je bil prav talentirani Milutinović, ki pa se ga tudi drugi marljivo posnemali. Huronsko vpitje je domači holo-rdete podžgelo, da so navalili proti našim kot tenkovska vojska. Naši so sicer igrali dobro, Čehi pa v primeri s njimi odlično. Zadovolj-

ni smo, da so nam le enkrat zatresli mrežo. To pa zaradi tega, ker je Beza moško držal besedo in rešil vse, kar se je in kar se skoraj ni dalo rešiti. Kdo ve, kako bi bilo sicer...

Napetost na stadionu, še bolj pa okoli njega je bila huda. Ko pa je priklopila do vrhance, so se na vzhodni strani nenaodma odprla velika železna

Ena izmed uspešnih akcij češko-slovaškega vratarja Ryfusa

vrata in s koeznje se je valila ogromna vrsta ljudi, ki so hoteli videti tekmo. Milijunkom ni preostalo drugega, kot da so jih spustili noter in na atletski stezi je zakladal prav takšen živžav kot na kakšnem sejmu. Zunanji videz je bil torej kaj »primeren« takšni mednarodni tekmi.

Ko je sodnik Diamantopoulos — s svojim sojenjem ni diamatna blestel, ker je azamizal« enajstmetrovko in še nekaj drugih zadev — dal zadnji znak z žvižgom piščalke, smo se oddahili vsi naši nogometni in mi zaradi tega, ker smo bili »nagrajeni« k sreči samo s enim golom, Čehi in njihovi navdušeni gledalci pa po zmagi, ki so si jo tako vroče želeli. In še nekdo je bil navdu-

šen — neka naša sopotnica v avtobusu, ki je ugajala rezultat tekme in dobila lepo nagrado.

V hotelu smo se srečali z našimi reprezentanti. Vsi so se bolj kisko držali, najbolj pa tisti, ki so bili 90 minut igre premalo borbeni, da bi dosegli kaj več, kot so. Beari smo kar krepko stisnili roko. Zagrteno nam je dejali: »Kaj pomagaa, če sem dobro branil, ko pa smo bili poraženi...«

Še kratek sprehod po Bratislavi in odpeljali smo se na mejo, ki je prav bližu tega mesta. Tam pa spet vse strogo uradno, dokaj natančen pregled in izpraševanje, kaj vse nosimo iz Češko-slovaške. Polikvstili smo s humorjem in dejali: »Za ocarinjenje imamo samo en gol, ki so nam ga dali vaši nogometiški...« Toda to ni ogrela strohli čeških mejnih organov. Kar dve uri so si dali oprava okoli nas in nas šele nato spustili v Avstrijo.

Dolja je bila pot, da smo si ogledali »pogrebe« naše folklorne oprepane reprezentance po zmagi nad Italijo, ko pa smo prišli v Ljubljano, bi spet kmalu doživeli razocaranje. Ah, ta nogomet, koliko težkih trenutkov nam prizadeva...

Brzobjavke

● BEOGRAD, 20. maja — Najbolji madžarski igralci namiznega tenisa Berczik, Feldi, brata Sido in igralke Farkasova, Koczanova in Kerkeševa bodo danes nastopili v Beogradu. Njihovi nasprotniki bodo: brata Marković, Petrović in Pavanović ter Čovićeva, Vrzibeča in Mahajlovičeva.

● PORT OF SPAIN, 20. maja (Reuter). V tekmovalju za Davison pokal so ZDA premagale britansko zahodno Indijo s 5:0. ZDA se bodo v oskenskem finalnu srečale z zmagovalcem srečanja Kanada — Brazilija.

● MANILA, 20. maja (Reuter). — V vzhodni čoni tekmovalja za Davison pokal so Filipini premagali Japonko s 3:2. Zadnji dan tekmovalja je Filipinec Anpon premagal Japonca Kamoto s 6:1, 4:0, 5:7, 6:3, 6:1, medtem ko je Japonec Mijagi premagal Filipinca Dunga s 4:6, 6:1, 6:1, 6:4.

● PARIS, 20. maja (Tanjug). — Klub »St. Etienne« je postal letošnji nogometni prvak Francije. V zadnjem kolu prvenstva, ki je bilo včeraj, je premagal »Rennes« s 2:0.

● BEOGRAD, 20. maja. — Tu se je končalo državno prvenstvo v sabljanju. V moški konkurenci je zmagal Aleksander Vasin v vseh treh disciplinah, v ženski, sablji in meču. Rezultati v borbi s sabljo: Vasin 7 zmag, 2. Baumgartner 5 zmag in 2 poraza, Križanić 4 zmage in 3 porazi, itd.

● LONDON, 20. maja (Reuter). — V Bruslju je v tekmovalju za Davison pokal Bežija premagala Madžarsko s 4:1. V zadnji partiji je Brichtant premagal Asbotha s 4:0, 6:2, 6:1, 6:3.

● VARŠAVA, 20. maja. Poljska je v tekmovalju za Davison pokal premagala Čile s 5:3. Ajala je premagal Licisa s 6:2, 6:2, 5:0. Poljak Skonecki pa je premagal Hummerstezja s 5:0, 7:5, 6:1, 6:3.

Naši portreti MIRO CERAR

Življenjepis — kratek. Rojen leta 1938, nato kratkokolačnik, kasneje ljudska šola, sedaj dijak VII. razreda I. državne gimnazije v Ljubljani. Učni uspehi — dobri. Za matematiko malo »naglušen«. Studijski načrt. Njegova matematika in tehnična visoka šola si ne bosta podali rok. Odičloč se je za filozofijo. Toda to je šele v načrtu in še ne sodi v življenjepis. Tudi športni del tega ni bolj pester. Telovaldec je od svojega desetega leta. Z drugimi športi se ne bavi.

»Nekaj o sebi naj povem?« Za telovaldovo me je navdušil učitelj Završnik v ljudski šoli in tako telovaldim sedaj že deveto leto. Seden pa sem zaenkrat (telovaldim), sem hotel igrati nogomet. No, iz tega ni bilo nič, ker ni nič z moje atletiko, ki me sedaj mika, a nimam dovolj časa in je ne morem vsakdnti s telovaldovo.

»Katero orodje pa ti je najljubše?«

»Konj. Tudi kroge imam rad, toda za vaje na njih potrebujem še več moči. Na prsto vajo, ki je rad ljubim, pa imam slabe spomine. Ko sem pred dvema letoma nastopil v Bečuju na mladinskem dvoboju Vojvodina — Slovenija, so po zvočniku objavili, da bom izvedel zelo težko prsto vajo. Prav zanašali mi pri ocenjevanju ni in ni šlo. Blamiral sem se. Takoj nato pa sem isto vajo v propagandni namen izvedel skoraj brezhibno.«

»Imaš tudi kakšne lepe spomine?«

»Vsi nastopi so zame vsi spominski, najbolj vesel pa sem bil svojega uspeha v Trbovljah proti češki telovaldni vrsti ROH. Seveda je tudi osvoboditev državne prvenstva zelo pomembna.«

»Jutri potuješ na povratno srečanje s Češko?«

»Da, in tega se malo bojim. To pot bom nastopil kot državni prvak in to je odgovornost, kajti mislim, da znam za državnega prvalca še mnogo premalo.«

- Tako se je končal najin razgovor in Miro je nadaljeval z zadnjim treningom pred odhodom. Minila je ura in več in nisem se mogel ločiti od telovaldnice na letnem telovadišču. Se enkrat je predelal te vaje, s katerimi bo nastopil v Češki. Teda j se sem videl, kako vsestranski mora biti vrhunski telovaldec. Gibnost in spretnost sta združena z močjo in voljo, odpornost s pogumom. Če bo tako nadaljeval, se nam obeta telovaldec, kot smo jih imeli v »zlatih časih«.

PISMO IZ AVSTRALIJE

»Melbournski rendez-vous«

Avstralci ne bodo videli filma o svoji največji športni prireditvi

Melbourne, maja. — Naposled, pet mesecev po olimpijskih igrah so avstralski obiskovalci kinematografskih dvoran videli to največjo mednarodno športno manifestacijo tudi na filmskih platnih. Vendar bo njihovo število zelo omejeno in mnogi ne bodo nikdar videli tega dogodka v filmu. Največje število kinodvoran v Avstraliji je namreč v posesti ameriških proizvodnih in distribucijskih filmskih družb. Te družbe pa so skupaj z večino televizijskih posral ZDA bojkotirale vse filme o olimpijskih igrah v Melbourneu.

Razlog za ta bojkot je doobča organizacijskega olimpijskega komiteja, da lahko vse filmske družbe, tuje ali avstralske vsak dan igre snemajo le tri minute. Ameriške filmske in televizijske družbe so kmalu pokazale svoje stransko silo. Večina avstralskih državljanov ni mogla v svoji državi videti v filmskih novostih niti enega kadra o olimpijskih igrah. Avstralci so videli mnoge nepomembne dogodke posnete širom po svetu kot so avtomobilske nesreče, redke ptice, itd., toda svoje olimpijske niso mogli videti. Zelo malo število tako imenovanih neodvisnih kinematografov se je drznilo prikazati nekaj filmskih novosti o melbournskih olimpijskih igrah.

Francoski film »Melbournski rendez-vous« posnet v kolorju in vista-vision tehniki so v Avstraliji po slabih domačih filmskih novostih sprejeli v glavnem z odobravanjem. Po našem mnenju pa ima ta film precejšnje pomanjkljivosti. Gre predvsem za vsebino, a manj za obrtniško stran snemanja. Nekaj pomembnejših športnih disciplin sploh ni prikazano. To so vaterpolo, nogomet, gimnastika, skoki v vodo in sabljanje. Tudi planjanje je posvečeno vsega nekaj nepomembnih kadrov. Začetek filma — kratko pripovedovanje o Avstraliji, njeni industriji in atletiji Shirley Strickland, nima ritma in deluje konvencionaino. Določena počasnost pri razvrstitvi scen s višje skozi ves film.

Najuspešnejše je prikazan maratonski teč, lahko pa zamerimo francoskim avtorjem, ker so iz svojega Mimouna napravili heroja olimpijskih iger. Njemu kamera posveča 90% tega dogodka. Naš Mihalčič, najuspešnejši Mimounov tekmeč, ki je osvojil drugo mesto, pa je samo v treh kadrih — v skupini udeležencev, na cilju in na piedestalu zmagovalcev.

Naj bo ta francoski film kakršen koli, vendar je najcennejši poskus prenosa zgodovinskega športnega dogodka na filmsko platno. Vrata avstralskih kinematografov pa so zaprta tudi za ta francoski film o olimpijskih igrah. A. Stefanovič

CONSKI TURNIRJI

Zmaga naših šahistk

Benetke, 20. maja. — Na ženskem koskem šahovskem turnirju v Benetkah so odigrali VII. kolo. V prekinjeni partiji VI. kola pa je Lazarevičeva premagala Nedeljkičovo. Benini in Chaudoux de Sillans pa sta se razšli z remijem. Rezultati VII. kola: Katin-ger, Van der Ven remi. Nedeljkičovič:

Rinder 1:0, Sifuentes : Lazarevič 0:1. De Sillans : Prichard 0:1, Rodsant : Benini 0:1. Stanje po VII. kolu: Lazarevič 5,5. Benini 4, Prichard 6, Nedeljkičovič 5,5, Benini 4, De Sillans, Rinder 3,5 itd.

Matanović ni igral

Sofija, 20. maja. Na turnirju v Sofiji madžarski mojster Szilagyi še ni odzdravel, zato sta včeraj odigrala prekinjeno partijo Fuchs in Benl, v kateri je Fuchs dobil prvo partijo na tem turnirju. Dnes je prost dan, jutri pa bodo odigrali enajsto kolo.

Stanje na tabeli po desetem kolu: Filip 7,5, Neukirch, Pfeifer in Silwa 6,5, Matanović 6 (1), Szilagyi 5,5 (2), Mitterle 3,5, Karakaljač 4,5 itd.

Gligoričev poraz in zmago

Dublin, 20. maja. Na koskem šahovskem turnirju v Dublinu so odigrali šesto kolo. Gligorič je dobro začel proti Stenborgu, v nadaljevanju pa ob pomanjkanju časa za razmisljanje ni igral točno, tako da je ob prekinitvi Stenborg pred forsirano zmago. Ostali rezultati: Konradi — Walter 0:1, Schmidt — Giustolisi remi, O'Sullivan — Platter 0:1, Benke — Alexander 1:0, Dreier — Dunkelblum remi, Pachman — Van Seltlinga 1:0, Fairhurst — Durao 0:1.

● DUBLIN, 20. maja. — V nadaljevanju kosnega turnirja v Dublinu so odigrali VII. kolo: Gligorič je kot črni premagal Van Seltlinga. Ostali rezultati: Stenborg:

NACRTI: SKAKALNICA, KAJAKI, JADRALNO LETALO

Delo v radeškem »Partizanu« je zares pestro, saj se odvija na odbojarskem in košarkarskem igrišču, na atletskih napravah, v telovadnici, pa tudi v streljanju, namiznem tenisu in tenisu se pomerijo. Pozimi jih vidiš na smučeh. Nekateri so — tako pravi njihov učitelj Vuga — prav dobri vozači.

Toda v društvu imajo še velike načrte. Jeseni bi radi zgradili smučarsko skakalnico, potem pa se bodo lotili še gradnje kajakov. In tudi na jadrarno letenje ne morejo pozabiti, odkar so si lani ogledali letališče v Brezicah... P. J.

Spet na pravo pot

OD ODOBJKE DO PARTIZANSKEGA DRUŠTVA

Leta 1952, ko so v dom v Radečah prišli prvi mladinci in mladinke, je bilo še marsikaj narobe. Poslopja so bila zanemarjena, v stari graščini, ki je pred vojno služila redovnicam, po osvoboditvi pa kmetijskemu posestvu, je bilo treba mnogo preurediti. Primanjkovalo je še vzgojiteljev — skratka, dela je bilo čez glavo.

Nekega dne je več mladincev izrazilo željo, da bi začeli gojiti odbojko. Kmalu je bilo zgrajeno odbojarsko igrišče, napeli so mrežo, prinesli žogo — in odbojka je na mah postala priljubljena igra. Nekega dne so se ogreli tudi za košarko. Rečeno-storjeno! Zopet so krampi in lopate, kmalu je bilo urejeno tudi košarkarsko igrišče. Potem so prišle naprave za mete in skoke, nato igrišče za tenis, mize za namizni tenis itd. Leta 1953 je v dom prišel tov. Vid Vuga, absolvent Srednje fizikalturne šole, ki je vnesel v dom še več rednega in načrtnega dela. 15. oktobra 1954 so mladinci sklenili, da ustanove svoje partizanskega društva.

UCENJE, DELO, SPORTNO IN KULTURNO UDEJSTVOVANJE

Predsednik partizanskega društva in obnem upravnik doma, tov. Ivanuš, pripoveduje o tem dogodku takole: »Ko smo sklenili ustanoviti svoje partizansko društvo, se je sprva prijaviilo okoli 50% mladine. Nikogar nismo silili, kajti vemo, da danes mladine ne pričajo lepe besede, marveč le dejstva, Polagoma so začeli pristopati tudi tisti, ki so sprva nekoliko nezaupljivo stali ob strani. Danes imamo v društvu včlanjenih nad 90% vse mladine. Fantje in dekleta so zapoznali, da je vadba v društvu mikavna in zanje tudi koristna — skratka, mladina se je na svojega »Partizana« navezala z vsem srcem.«

Tovariš Ivanuš je med drugim tudi poudaril, kako velikega pomena je telesnoozgojno delo za mladega človeka in kako velike uspehe so dosegli pri svojem pedagogskem delu s pomočjo športne dejavnosti. »Učenje in delo, skupne delovne akcije, prao tako

pa tudi kulturno in telesnoozgojno udejstvanje — to so najboljša sredstva za vzgojo mladega človeka,« je znova in znova poudarjal tov. Ivanuš. In res se v domu v Radečah teh načel drže v polni meri. Mladina ima v lepih in modernih delavnica vse možnosti izpopolnitve v svojem krogi, razen tega pa ji je v prostem času na voljo cela vrsta društev in krožkov, kjer se uveljavlja po mili volji: partizansko društvo, tamburaški in pevski zbor, fotoklub, modelarska sekcija, strelski ošek, avto-moto klub itd. Torej izbere je res dovolj.

SAMI SO ZASLUZILI DENAR!

Okoli nekdanje zanemarjene graščine se danes razprostirajo lepe, s peskom posute poti, krasni parki drevja in rož, športna igrišča, moderne učilnice in delavnice. Vse to je nastalo v petih letih. Marsikaj je zgradila in izdelala mladina sama, saj so v delavnica mladi mehaniki, zidarji, mizarji, čevljarji, elektrotehniki, vrtnarji itd. Skorajda ni objekta, kjer ne bi mladina pri-

V Radečah pri Zidanem mostu je bil leta 1952 ustanovljen vzgojno-poboljševalni dom za mladino. Semkaj prihajajo mladoletni fantje in dekleta, ki so, večinoma brez lastne krivde, zašli na krivo pot. Smrt enega ali obeh roditeljev, ločitev staršev, alkoholizem v družini, nesoglasje med zakonci itd. — to so vzroki, ki dostikrat privedejo mladega človeka, kot pravimo — »na cesto« — in mnogokrat tudi do kaznivih dejanj. Toda za kakršnekoli delikte ta mladina ni kriva, saj je mlad človek še neizkušen in dozveten za najrazličnejše vplive, dobre in slabe. Tak je kakor mlado drevo, če ga krivimo, mo zraslo skrivljeno, če ga pravilno opremo, pa bo svoj vrh pognalo naravnost navzgor. Vsega tega se zaveda tudi naša oblast, ki povseda tej mladini največjo skrb, da bi mladi ljudje čimprej spet prišli na pravo pot in se znova kot dobri državljani vključili v našo skupnost. Zato je vsak obiskovalec tega doma, zlasti tisti, ki pride v dom še s starimi predstavami o poboljševalnicah in kaznilnicah iz predvojne Jugoslavije, močno presenečen. Povsod vlada najlepši red, vse je čisto in udobno, v vseh prostorih je mnogo svetlobe in zraka, tako da se vsi počutijo izvrstno.

DNEVNE NOVICE

Gube z obraza odstranite in prečite z redno uporabo pomiljevalne maske »EVELINE«. Imajo jo drogerije v Ljubljani, Mariboru in Kranju!

Kolikor plačaš - toliko dobiš! Če hoes provratno masno kremo, potem zahtevaj »ULTRAGIN« - sport kremo.

Vsaka drogerija, špecerija, zadruga vsaka trgovina, ki prodaja milo za gospodinjstvo, prodaja tudi »FLEX«. Za čiščenje madežev samo »FLEX«.

»PEGESAN« krema vam zagotovo odstrani pege. Zahtevajte povsod le PEGESAN novi, z rdečo-zlato etiketo.

Slovenske filharmonije. - Na prvem nastopu bodo nastopili učenci violinskega oddelka iz razreda prof. Frana Stančiča in učenci oddelka za harfo iz razreda prof. Bračka. Posebnost teh nastopov pa bo javni nastop 22. t. m., saj bomo s tem nastopom delno prikazali mladinsko slovensko glasbeno tvornost. Na tretjem večeru pa bodo na sporedu prav tako dela slovenskih in jugoslovanskih avtorjev, in to kot nadaljevanje drugega nastopa.

GLEDALISCA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Torek, 21. maja ob 20: Potrč: »Kreffi«. Gostovanje ljubljanske Dramе na Sterijinem pozorišču v Novem Sadu.
Sreda, 22. maja: zaprto.
Četrtek, 23. maja ob 20: Sofokles: »Kralj Oidipus«. Abonma H.
Petek, 24. maja ob 15.30: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Abonma Petek I. popoldanski.
Ob 20: Potrč: »Kreffi«. Abonma U.
Sobota, 25. maja ob 20: Priestley: »Odstranite norca!«. Abonma E.
Nedelja, 26. maja ob 20: Brecht: Kavkaški krog s kredo. Izven in za podeželje (zadnjič v sezoni).

OPERA
Torek, 21. maja ob 20: Verdi: »Traviata«. Izven in za podeželje. (Vstopnice so še na razpolago.)
Sreda, 22. maja ob 20: Puccini: »Madama Butterfly«. Gostovanje Valerije Kevchalove. Izven in za podeželje. (Vstopnice so še na razpolago.)
Četrtek, 23. maja ob 20: Janacek: »Jenufa«. Premiera. Prem. abonma in izven.
Petek, 24. maja: Zaprto.
Sobota, 25. maja ob 20: Dvofak: »Rusalka«. Abonma red F.
Nedelja, 26. maja ob 20: Donizetti: »Ljubzenski napoj«. Izven in za podeželje.

Po desetletnem preseljevanju se letos znova uvrečena v operni repertoar Janačkova »Jenufa«, ki bo imela premiero v četrtek, 23. t. m. Letošnji premiero so pripravili: dirigent dr. Danilo Svara, režiser Ciril Debevoč, scenarist akad. slikar Marjan Pilišček, kostumograf Alenka Bartl-Serša, zborovodja Jože Hanc in koreograf Slavko Eržen. Sodelujejo solisti: Bogdana Stritarjeva kot Stara Buryjevka, kot njena vnuka Laca in Steva Janex Lipušček izmenoma z Mirom Branjnikom in Drago Cuden izmenoma z G. Dermoto, kot Cerkovnica Buryjevka - Elza Karlovčeva in Vanja Gerlovcva, naslovno vlogo Jenufe Vilma Bukovčeva, Milnar - Vekoslav Janko in Fran Langus, Rihtar - Zdravko Kovač in Ivo Anžičar, Riharica - Manja Mlejnikova in Mila Kogejeva, Karolika - Zlata Gasperšičeva in Sonja Hočvarjeva, Barena - Milica Poljanarjeva, pastirček Jano sta Maruša Patkova in Sonja Hočvarjeva, Teta - Vanda Zihnerlova ali Elza Barbičeva. Naprej navedeni solisti nastopijo v premieri.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Torek, 21. maja ob 20: Anny Tichy: »Veselo sta dve možosti«. Abonma Torex večerni. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 22. maja ob 20: Anny Tichy: »Veselo sta dve možosti«. Abonma LMS II.
Četrtek, 23. maja ob 20.30: Igor Torkar: »Pozabljeni ljudje«. Abonma TSS II. Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 24. maja ob 18: »Nenavadni koncert« (parodija v dveh delih). - Gostovanje ruskega lutkovnega gledališča.
Ob 20: »Lutke Sergeja Obozrova«. Gostovanje ruskega lutkovnega gledališča.
Sobota, 25. maja ob 18: »Aladinova čarobna svetilka«. Gostovanje ruskega lutkovnega gledališča. Predstava za otroke.
Ob 20: »Nenavadni koncert«. Gostovanje ruskega lutk. gledališča.

Nedelja, 26. maja ob 20: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean« (Davenport) - Franček Drofenik.
MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE
Levstikov (Sentjakobski) trg 2
Četrtek, 23. maja ob 17: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska«.
Nedelja, 26. maja ob 11: Pengov-Simončić: »Zlata ribica«.
Prodaja vstopnic od srede dalje od 10 do 12 na upravi: Resljeva cesta 36, telefon 32-020, in pol ure pred vsako predstavo pri gledališki blagajni.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana - Mestni dom
Četrtek, 23. maja ob 20: F. Žizek: »Jezični dohtar Petelin«. burka. - Gostovanje v Zgornji Siski. (Prodaja vstopnic v Domu »Svobode«, Zgornja Siska).
Sobota, 25. maja ob 20: F. Žizek: »Jezični dohtar Petelin«. burka. Zadržna večerna uprizoritev. Izven.
Nedelja, 26. maja ob 18: F. Žizek: »Jezični dohtar Petelin«. burka. Red Nedelja popoldanski. (Vstopnice so tudi v prodaji).
Ob 20: O. Stuart: »Cudovite pustolovščine«, veseloigra. Večerna predstava. Izven. Zadržna uprizoritev. Prihodnja premiera bo Cankarjeva komedija »Za narodov blagor«. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje na telefon 32-960.

MARIBORSKE VESTI
Dežurna lekarnar:
Torek, 21. maja: lekarnar »Pri gradu«. Partizanska cesta 1.
Sreda, 22. maja: lekarnar »Studentica«. Gorgeka ulica 18.
Kino:
»PARTIZAN«: amer. barvni film: »Stekleni čevljički«.
»UDARNIK«: ameriški film »Moj vohunček«.

Slovensko narodno gledališče
Torek, 21. maja ob 20: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank«. - Red 215.
Sreda, 22. maja ob 20: Mascagni: »Cavalleria rusticana«. Branovci: »Srce iz leca«. Gostovanje sopranistke splitske Opere Ružice Salme. Nekaj sedežev in stojališča v prodaji. Red LMS-4.

IZ PTUJA
OKRAJNO GLEDALIŠČE - PTUJ
Torek, 21. maja ob 18: J. Lutowski: »Dežurna služba«. Red LMS-1.
Ob 20: J. Lutowski: »Dežurna služba«. Red B in izven.

IZ MURSKVE SOBOTE
KINO
»PARK«: angl. film: »Razdvojeno srce«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Yvonne Mitchell.

CELJSKE VESTI
CELJSKO GLEDALIŠČE
Torek, 21. maja ob 15.30: Prežihov Voranc: »Pernjakovi«. III. šolski.
Sreda, 22. maja ob 20: Stefan Zweig: »Vojpona«. Izven.
Četrtek, 23. maja ob 19.30: Prežihov Voranc: »Pernjakovi«. Gostovanje v Vojniku.
Sobota, 25. maja ob 19: Miloš Mikeln: »Petra Seme pozna poroka«. Gostovanje v Lokah-Kisovcu.
Nedelja, 26. maja ob 15.30: Prežihov Voranc: »Pernjakovi«. Izven.

IZ ZALCA
KINO
»AMERIKI«: amer. barvni filmski film »Med nebom in zemljo«. V glavni vlogi John Wayne.
»METROPOL«: italijanski barvni film »Atila«. V glavni vlogi Anthony Quinn, Henri Vidal in Sophia Loren.

IZ ZALCA
KINO
»AMERIKI«: amer. barvni filmski film »Med nebom in zemljo«. V glavni vlogi John Wayne. 1630

Cestniki

Pavlinovi mami iz Domžal čestitajo za njen 55. rojstni dan Vesna, Stanko, Fani, Drago, Nežka in Mimi.

Na tehniku je diplomiral za elektroinženirja Rafko Cajhen. Za odlično diplomsko iskreno čestitamo Prijatelji in znanci.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 21. maja 1957
5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pisan glasbeni spored), vmes od 5.30-6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zabavn izgovori, vmes od 7.20-7.25 Naš jedilnik - 8.05 Koncert godbe na pihalah LM pod vodstvom Rudolfa Starica - 8.40 Igrajo mali zabavni ansambli - 9.00 Radijski roman: Anatolij Vinogradov: Paganini, XXIX. - 9.30 Iz zapuščine dunajskih klasikov - 10.10 Od melodije do melodije - 11.15 Za dom in žene - 11.30 Iz solistične glasbe - 12.00 Pisana vrsta slovenskih narodnih pesmi - 12.30 Kmetijski nasveti: Inz. Viasta Stرازar: Crvivost sadja - 12.40 P. L. Cajkoviški: Uvertura. 1813 - 13.15 V zabavnem tonu - 13.30 Pisan spored opernih melodij - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Tečaj francoskega jezika, 24. lekcija - 15.55 Tečaj angleškega jezika, 51. lekcija - 16.10 Popoldanski koncert - 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Sportni tednik - 18.30 Iz zakladnice slovenskih samosplojev - 18.50 Domače aktualnosti - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Tuje narodne pesmi poje Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Škoberneta - 20.30 Radijska igra: Mollere: Namišljeni bolnik - 21.30 Igrajo veliki zabavni orkestri - 22.15 Iz slovenske komorne glasbe - 23.00-24.00 Oddaja za tujino (prenos iz Zagreba) - 22.15-23.00 UKV program: Zaplesimo.

II. program
12.30 Pod južnim nebom (spored zabavnih melodij) - 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 13.10 Simfonični koncert - 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila - 14.35 Pojo otroški in mladinski zbori - 15.00 Od 15.15 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 22.15-23.00 Zaplesimo (Prenos UKV programa).

VESTI IZ TRBOVELJ
KINO
»DELAVSKI DOM«: ameriški film »Na razpotju«. V glavni vlogi Bette Davis in Paul Henreid.

Vesti iz Jesenic in okolice
Zdravniško dežurno službo ima od 18. do 24. maja dr. Mirko Višnar, Prešernova cesta.

KINO
»RADIO«: mehški film »Kada bom odsel«. Predstavi ob 18 in 20. - Danes zadnjič.
»PLAVZ«: amer. film »Našilec«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Van Heflin, Janet Leigh in Robert Ryan. Danes zadnjič.

Sprejemamo naročila za buldožerska dela
rigolanje, planiranje, izkop in zasipavanje
Cena in prevzem del po dogovoru
Kmetijska proizvajalna poslovna zveza BREŽICE
1630

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Francoski barvni film
Šentjernejska noč
Brez tednika. Predstave ob 18, 19.30 in 21. - Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Jeanne Moreau. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«
Ameriški film
Upornik
Brez tednika. Predstave ob 18, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Gary Cooper in Patricia Neal. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: francoski film »Ko bi vsi fantje sveta«. Brez tednika. Predstave ob 18, 17, 19 in 21.
KINO »VIC«: amer. barvni film »Po slednji Komand«. Tednik: F. N. 20. Predstave ob 18, 18 in 20. V glavni vlogi Broderick Crawford.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30 do 11 in od 14 dalje.
KINO »SOCA«: angleški film »Zena na ladji«. Predstavi ob 18 in 20. - Prodaja vstopnic od 14 dalje.
LETNI KINO »BEŽIGRAD«: francoski barvni film »Šentjernejska noč«.

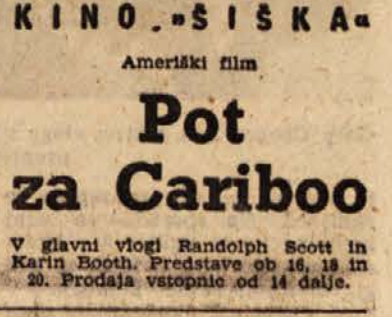
Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. V okviru predstav »Tedna mladosti« v kinu »Sloga«: ob 10 slovenski film »Dolina miru« in v kinu »Soča« ob 16 isti film. Vstop prouti MLADINSKI KINO LM, Komkova 8. predvaja poljski film »Pokojenje«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15. **KINO »LITOSTROJ«**: ruski bar. film: »Othello«. Tednik: F. N. 18. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic urp pred pričetkom predstave. - Danes zadnjič.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film
Želim te
Tednik. V glavni vlogi Greer Garson in Robert Mitchum. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjič. Jutri jugos. film »Deklca in hrast«.

KINO »ŠIŠKA«
Ameriški film
Pot za Cariboo
V glavni vlogi Randolph Scott in Karin Booth. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

VESTI IZ KRANJA
PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Torek, 21. maja ob 20: Premiera. Izven. Jan de Hartog: »Zakonska postelja«.
Sreda, 22. maja ob 19. uri: Red - Srednji tehnični tekstilni tehnikum. Aleks Leščani: »Slepi potnik«.
Petek, 24. maja ob 20: Jan de Hartog: »Zakonska postelja«. Izven.
Sobota, 25. maja ob 20: Gostovanje v Radovljici. Alojz Remec: »Magda«.
Nedelja, 26. maja ob 18: Izven in za podeželje. Aleks Leščani: »Slepi potnik«.

KINO
»STORZIC«: jugosl. film »Zenica«. Predstavi ob 17.30 in 20. Danes zadnjič. Prodaja vstopnic od 18 dalje.
LETNI KINO »PARTIZAN«: premiera amer. barvnega filma »Čaj za dva«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic od 19 dalje.

Z BLEDA
KINO
Madžarski barvni film »Moj ded in jaz«. Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi Gyulla Gozon in Eva Rutkay.

PREDAVANJA

Združenie rezervnih oficirjev Jugoslavije - pododbor 24 talcev - v Ljubljani vabi vse rezervne oficirje in podoficirje svojega področja ter člane vseh množičnih organizacij na terenu na predavanje: »Desant na drvar« s filmom, ki bo v sredo, 22. maja ob 20 v dvorani SZDL v Zarnikovi ulici 3. V ponedeljek, 27. in v torek, 28. maja bo oba dneva od 15 do 20 za vse člane obredno streljanje z zračno puško v dvorani SZDL, Zarnikova 3. Tekmovanje v streljanju prirejamo v počastitev rojstnega dne maršala Tita. - Odbor.

Znani strokovnjaki za probleme hipotermije in endokrinologije dr. A. S. Parkes, znanstveni sodelavec Nacionalnega inštituta za medicinska raziskovanja v Londonu in član Royal Society, bo imel v okviru Prirodoslovskega društva dve predavanji v Ljubljani, in sicer v torek 21. maja ob 19.30 in v sredo 22. maja ob 19.30. Prvo predavanje bo v okviru Inštituta Medicinske fakultete »O vplivu nizkih temperatur na žive celice« in v četrtek, 23. maja ob 19.30 v Patofiziološkem inštitutu Medicinske fakultete vhod z Zaloške ceste) »O hlajenju in zmrzovanju celih živali«. Obe predavanji spremljajo film in diapozitive. Predavanja bo v angleščini in bo sprti prevajano oziroma bo pred predavanjem predčan slovenski povzetek. - Vabimo vse zainteresirane (zdravnike, veterinarje, agronome, biologe I. dr.), kakor tudi študente višjih letnikov, da se obeh izredno zanimivih in aktualnih predavanj udeležijo.

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov LRS priredi v četrtek, dne 21. maja ob 20 v sindikalni dvorani sekretariata Izvršnega sveta za splošne in gospodarske zadeve, Ljubljana, Gregorčičeva 25, predavanje direktorja Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij I. S. lov. ing. Viktorja Turmika o temi »Problematika norm za opneče zidove«.

KONCERTI
Diplomski koncert mezzosopranistke Jasne Sfiligoi-Spillerjeve (razred rektorja AG Fr. Schiffererja) in pianista Leona Engelmana (razred red. prof. Antona Ravnika) bo v sredo, dne 22. maja v Filharmoniji. Sfiligojevo spremlja pri klavirju prof. Marijan Lipovšek. Sporedi kot vstopnice se objojo na Akademiji za glasbo in pred koncertom v Filharmoniji.
Nižja glasbena šola - Ljubljana-Center bo proslavila Dan mladosti s tremi javnimi nastopi svojih učencev, ki bodo dne 21., 22. in 23. maja, in sicer vsakokrat ob 18 v mali dvorani

OBISČITE SEJEM PROMETNIH SREDSTEV Z MEDNARODNO UDELEŽBO V LJUBLJANI OD 25. MAJA DO 2. JUNIJA 1957 NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Nagradno žrebanje vstopnic - NAGRADA ROLER PUCH 10MOS - shranite vstopnice

- Razstavljajo razen Jugoslavije še Nemčija, Italija, ZDA, Avstralija, Anglija, Francija in Svica.
- Videll boste vsa najmodernejša prometna sredstva za suhozemni, vodni in zračni promet.
- Na sejmu boste lahko dobili vso tehnično in komercialno dokumentacijo ter sklepali tudi pogodbe za nakup.
- IZKORISTITE 25% POPUST NA ZELEZNICI!

XXVII
Saul Bernstein je stopil v Prvo nacionalno banko, ki je bila v največjem poplusu Južnega zaliva. Kot otrok si je bil predstavljal banko kot strašno pošast, ker je pogosto slišal mater in očeta, kako sta žalostno ugibala, ali jim bo banka vzela trgovino. Takrat se mu je zazdelo, da je banka velikani, ki samo iztegne roko in do temeljev zbrise vse, kar zajame. Stopil je skozi vežo in se približal mizi predsednika Walterja Johnsona.

»Dobro jutro, Walter,« ga je pozdravil. »Rad bi vedel, kako je kaj z vlogami dveh ljudi, nekega Thomasa R.atha in Eduarda F. Schultza.«
»Trenutek,« je odgovoril Johnson in dvignil telefonsko slušalko. Bernstein je sedel. Tisto jutro je bil prejel po pošti od Eduarda Schultza fotografski posnetek oporoke stare Florence Rathove. Tako je bilo zapisano: »Kot uslugo za njegovo službo do moje smrti in namesto redne plače od današnjega dne dalje poklanjam vse svoje imetje s hišo in zemljo vred Eduardu F. Schultzu, ki mi je zvesto pomagal nad trideset let.« To je bilo natipkano na pisalni stroj in opremljeno z datumom 10. junija 1953. Spodaj je bil podpis Florence Rathove.

Bernstein je skrbno pregledal listino in spet prebral natančno oblikovano oporočko, ki mu jo je bil poslal advokat Sima. Ta listina je imela datum 18. januar 1948. Eduardov dokument ni enak zakonit kakor tisti, ki ga ima Tom, je ugotovil Bernstein, vendar ga je mogoče smatrati za zakonitega in ga kot takega uporabiti kot dokazilno gradivo pri pravnih. Ne glede na vse to pa je vprašanje, kaj je pravzaprav hotela gospa Rathova. Medtem ko je čakal na Johnsonove podatke, je Bernstein že stotič razmislil o vsem, kar

bi moglo teoretično razložiti protislovje obeh oporok. Morda je Rathova pozabila na dogovor s Schultzom in ga ni omenila niti advokatu niti vnuku.
Predsednik banke si je napisal na list papirja nekaj števil. Thomas Rath ima v banki okoli devet tisoč dolarjev. Vložil jih je 2. septembra z denarno nakaznico, ki jo je dobil za prodano hišo v Westportu. Schultz ima v banki skoraj oseminsedemdeset tisoč dolarjev. Nalagal jih je v presledkih celih trideset let, prinašal je različne vsote vsakega tretjega v mesecu.
»Ali je res tako?« se je čudil Bernstein.
»Taki so podatki.«
»Hvala lepa,« je rekel Bernstein.
»Ni za kaj,« je odgovoril predsednik Johnson. Vedel je, da mu ne bi bilo treba dati podatkov, hkrati pa se je zavedal, da človek, ki ga je Južnem zalivu vsi prav dobro poznajo in o njem vedo, da molči ter ima po vsem videzu le dobre namene, lahko dobi kakršnekoli informacije.

Bernstein je počasi stopal po glavni ulici. Čudno, številke bančnih vlog lahko včasih poroka pravo pot. Podatki, ki jih je zbral, lahko nekaj pomenijo; je razmišljal sodnik. Vsekakor pa so zadostovali, da si je zbrisal iz možganov predstavo zvestega revnega služabnika, ki ga je »peharil bogati dedič. V tem primeru je bil sluga bogatejši kot dedič, zato se je Bernstein skušal ravnati po pravilu: človek se mora pri presoji varovati lastnih predsodkov. Zdjaj pa drugo vprašanje! Kako je mogel Schultz vlagati denar vse te mesece, če ni prejemal plače? Zakaj so bile njegove mesečne vloge različno visoke? Mar vloga nameščenec z redno plačo v različnih mesecih različne vsote? Koliko je dobival pri Rathovi? Nenadoma se je Bernstein nečesa spomnil. Ni prebil zaman vseh otroških let v trgovini, nečesa

se je tudi naučil. Pospetil je korake in se ustavljal v Hopelandovi trgovini, ki je prodajala dražja živila. Morda je tam stara Rathova kupovala kolonialno blago. Stopil je po stopnicah v drugo nadstropje, kjer je upravnik Julius Marvella pregledoval račune.
»Dobro jutro, Julius,« je pozdravil Bernstein.
»Kaj pa je vas prineslo?« se je nasmehnil Julius. »Ali me boste zaprlj?«
»Danes ne. Rad bi vas nekaj vprašal. Ali je stara Rathova kupovala pri vas?«
»Ne, kupovala je pri Fritzu.«
»Zakaj?« je hotel vedeti Bernstein. Julius pa je samo skomignil z rameni.
»Ali je kdaj kupovala pri vas?«
»Pred davnimi leti, ko sem bil še otrok, potem pa si je prebrala.«
»Ali veste, zakaj?« je vprašal Bernstein, Julius pa je spet samo zmignil z rameni.
»Saj se ne bo nikomur nič zgodilo, če mi boste povedali po resnici,« je odgovoril Bernstein. »Ne bo vam treba na sodišče. Vašega imena sploh ne bom omenjal.«
»V redu, sodnik,« je odgovoril Julius. »Tisti Schultz je vedno kupoval namesto nje, zraven pa je sleparil. Od mojega očeta je zahteval, naj ponareja račune za staro Rathovo. Ni šlo za majhne vsote, vam rečem. Schultz je zahteval, naj oče zviša vsak mesec račun za dvajset, od tega pa naj da njemu petnajst odstotkov. Saj poznate mojega očeta! Slepjarja je vrgel na cesto.«
»Hvala,« je rekel Bernstein.
»Ne vem, kako je bilo pri Fritzu,« je dodal Julius. »Nikogar ne dolžim ničesar, povem samo to, kar je bilo tu. Fritzu ne bi rad delal neprijetnosti, saj veste, kako je, sodnik! Morda bi Fritz potem ob prvi priložnosti mene spravil v kašo. S takšnimi rečmi ne bi hotel imeti opravka.«

FESTIVAL GRE H KONCU

Domneve o nagradah —
Wylar je potrdil svoj sloves

Cannes, 15. maja
Na festivalnem programu so sicer napisani filmi, ki jih bomo še videli, toda z včerajšnjim sovjetskim filmom »Don Kihot« se

In filmi minulih nekaj dni? Zahodni Nemci so pokazali »Poletni travnik«, ki opisuje življenje drobnih živali v travi, Japanci pa so nam posredovali v

Gary Cooper igra glavno vlogo v Wylarjevem filmu »Prijateljsko prepričevanje«.

je festival velikih pravzaprav že zaključil. Na sporedu so zdaj kombinacije in ugibanja o letošnjih nagradah, o katerih si beli glavje ocenjevalna komisija. V njej je kar pet akademikov, zato je tem večje zanimanje za njeno odločitev.

valu. Zgodba je sicer povprečna, proti koncu se sprevrže skoraj že v komedijo, Wylar pa je napravil iz tega zelo topel film in tako potrdil svoj sloves.

Eden največjih favoritov za Zlato palmo je Fellinijev film »Kabarjine noči«, ob njem pa francoska filma »On, ki mora umreti« in »Na smrt obsojeni je pobegnil«. Dassin, Bresson, Wylar — kdo bo dobil prvo nagrado? Letos praznujejo v Cannesu jubilej. Francozi imajo kar dva dobra filma. Kaj bodo dobili Sovjeti? Poljaki so med vzhodnimi državami takoj za Rusi, v sproščenosti pa jih celo prekašajo. Favoritov za najboljšo moško vlogo je malo, morda jo bo dobil Cerkasov za Don Kihota, med ženskami pa je seveda prva Giulietta Massina.

Francози so pokazali sinoči Bressonov film »Na smrt obsojeni je pobegnil«. Komentarji so bili različni, Bresson je s skoraj dokumentarno natančnostjo posnel beg iz fašistične ječe. Meni se zdi prehladen, preveč razumski. Če bi ga primerjal s poljskim »Kanalom«, bi dejal, da je ta sicer bolj grob, vendar prepričljiveje opisuje junastvo med vojno.

Drugi film dneva je bil sovjetski »Don Kihot«. Lep je, stkan v tragikomedijsko. Sovjeti so izbrali iz Cervantesove literature predvsem tiste dele, ki govore o humanizmu in uporju proti aristokraciji, zato se je izgubila satira Cervantesovega dela. Film je posnet v lepih barvah in v cinemaskopski tehniki ter ima nekaj zelo uspešnih prizorov. Režiser Kozincev je lepo pobarval vsa tri glavna prizorišča, sončno kamnito pokrajino, žive španske vasi in španski grad. Cerkasov je zaigral v formi velikega umetnika. Po predstavi je povedal, da je statiral pri Don Kihotu že ta-

Drobne ZANIMIVOSTI

NAPOLEONOV TOPAZ NARODAJ

Zbiralci dragih kamnov z vsega sveta se bodo potegovali za topaz, ki ga je Napoleon Bonaparte podaril Jokofini. Ta 300-karatsni topaz se imenuje »Sonce moje srca«, ker je tako vzkljnila Napoleonova žena, ko ji ga je dal.

ZLATA MEDALJA ZA BARICO

Občani italijanskega naselja Savignano so odlikovali z zlato medaljo babico Ido Goccoli, ki že od leta 1913 uspešno opravlja svojo dolžnost. Ko je prišla v Savignano, je živelo tam nekaj sto, zdaj pa šteje mesteca 7000 ljudi. Ido Goccoli je pomagala pri rojstvu 5000 prebivalcev, tako da ji skoraj vsi pravijo babica.

Kot zelo spreten plesalec se je izkazal novi notranji minister Gvineje, ki je sicer odlični pravnik in zelo ster Keita Fodeba najde zraven državnih poslov še dovolj časa za vodstvo slovitnega afriškega baleta.

STAROST KOMETOV

Marsikoga zanima, koliko so stari kometi, ki se o njih toliko govorijo in piše. Berlinški znanstvenik Fannet je po radioaktivni metodi prepedal vrsto meteoritov in ugotovil, da so stari 2,5 milijarde let. To ni tako visoka številka, če upoštevamo, da se je zemlja strdila šele pred dvema milijardama let in da naš del vesolja ni starejši kot šest milijard let.

NAJDAJŠI ROMAN

Pred enainštidesetimi leti je zabela pri nas poznana ameriška književnica Adela Garrison objavljala v tedniku »Harbour Weekly« roman v nadaljevanjih. Revija je objavljala zgodbo dobra štiri desetletja, pred nedavnim pa je pisateljica umrla v starosti 82 let. Naslov romana bo verjetno razlozil nezadržnost teme, imenuje se namreč »Izpovedi poročene žene«.

Delovna sposobnost znanstvenikov

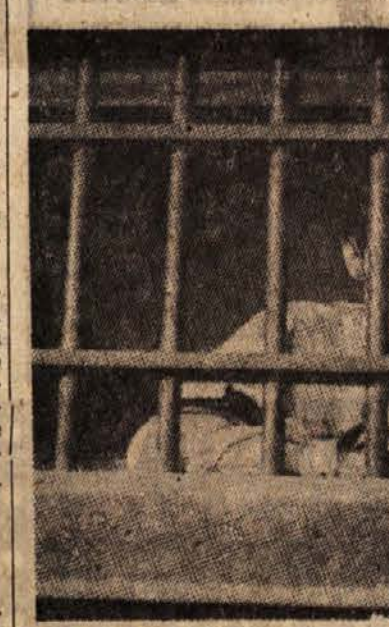
Delovna sposobnost in produktivnost znanstvenikov sta prav kot pri ljudeh drugih poklicev odvisni tudi od življenjske dobe. Neka anketa o znanstvenem delu, ki so jo izvedli v Franciji, v celoti potrjuje to mnenje. Pri 158 znanstvenikih v starosti 70 do 80 let, živih in mrtvih ter iz različnih držav, so podrobno proučevali vplive življenjske dobe na moč njihove znanstvene produktivnosti. Anketa je med drugim pokazala, da so v času med 20. in 29. letom življenja ti znanstveniki objavili povprečno po 9 znanstvenih del, medtem ko je bilo razdobje med 30. in 39. letom znatno plodnejše, saj so v tem času objavili povprečno po 20 del na leto. Na splošno vzeto je razdobje človeškega življenja med 39. in 59. letom za znanstveno delo najbolj produktivno, ali z drugimi besedami: znanstvena sposobnost je v tej dobi na najvišji stopnji.

krat, ko ga je igral in pel Saljapin.

Zadnji kratki filmi niso kaj posebnega. Posebej velja to za ameriški film, ki prikazuje fotografirani balet kavbojskih plesov. Španci so pokazali v barvah Goyeve freske v cerkvi sv. Antona, kjer je tudi slikarjev grob. Za sedaj je med kratkimi filmi favorit francoski »Niok«, film o slončku.

Festival ni minil brez incidenta. Spor je nastal ob Wylarjevem filmu, ker je scenarist Wilson ugovarjal, češ da ni zapisano njegovo ime. Združenje avtorjev mu je priznalo pravico do scenarija, Wylar pa je zastopal drugačno stališče. Svoj film so umaknili Švedi, ker jim festivalski odbor ni hotel dati večerne predstave. Sicer pa je čutiti vsepovsod: vsi že komaj čakajo, da bo festivala konec. F. S.

Prizor iz Bressonovega filma »Na smrt obsojeni je pobegnil«.

Cerkasov v sovjetskem filmu »Don Kihot«

krat, ko ga je igral in pel Saljapin.

Zadnji kratki filmi niso kaj posebnega. Posebej velja to za ameriški film, ki prikazuje fotografirani balet kavbojskih plesov. Španci so pokazali v barvah Goyeve freske v cerkvi sv. Antona, kjer je tudi slikarjev grob. Za sedaj je med kratkimi filmi favorit francoski »Niok«, film o slončku.

Festival ni minil brez incidenta. Spor je nastal ob Wylarjevem filmu, ker je scenarist Wilson ugovarjal, češ da ni zapisano njegovo ime. Združenje avtorjev mu je priznalo pravico do scenarija, Wylar pa je zastopal drugačno stališče. Svoj film so umaknili Švedi, ker jim festivalski odbor ni hotel dati večerne predstave. Sicer pa je čutiti vsepovsod: vsi že komaj čakajo, da bo festivala konec. F. S.

Jezero na tromeji

V Makedoniji je drugo po velikosti Prespansko jezero, ki je znatno bolj plitvo kakor Ohridsko. Povprečna globina Prespanskega jezera znaša le 20 m. Kakor je znano, dosega Ohridsko jezero na nekaterih mestih tudi nad 280 metrov globine. Sicer pa se razprostira Prespansko jezero na površini približno 30.000 ha, od tega pripada naši državi 19.000 ha, ostali del pa Grčiji in Albaniji. Jugoslovansko-grško-albanska tromeja je na majhnem otoku, ki leži v južnem delu Prespanskega jezera, imenuje pa se Golem grad.

V Prespanskem jezeru ni roparskih rib, pa tudi postri in jegulj skorajda ne poznajo. Skupno nalovijo na leto okoli 130.000 do 150.000 kg različnih rib. Med njimi je v največjih množinah zastopan krap.

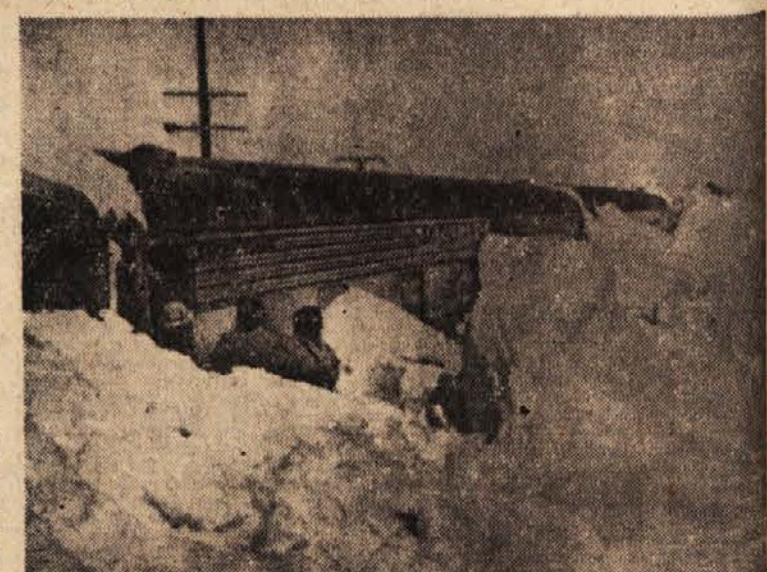
Gladina Prespanskega jezera leži za skoraj 200 m višje kakor gladina Ohridskega jezera. Znanstveniki so po dolgotrajnem proučevanju ugotovili, da se del vode iz Prespanskega jezera izliva po podzemljskih odtokih izpod planine Galičice v Ohridsko jezero. Ta voda se pojavi na zemeljski

površini v bližini samostana Svetega Nauma, kjer se izliva v Ohridsko jezero.

V turističnem pogledu je do bilo Prespansko jezero nekoliko večji pomen šele v letih po osvojitvi. Tako so na zahodni obali tega velikega in lepega jezera po polnoma na novo zgradili letovišča Oteševo in Carina, v zadnjem času pa si zelo prizadevajo, da bi spremenili tudi vas Asamati na nasprotni jezerski obali v okrevališče in letovišče, ki mu strokovnjaki zaradi izredno ugodne lege in lepe okolice obetajo še lepo prihodnost.

Nova odprava Hansa Hassa

Znani raziskovalec morskih globin Hans Hass, ki je objavil o svojem delu že več knjig, se odpravlja na pot v Indijski ocean, kjer bo raziskoval predvsem globine okoli otčja Malediva. Odprava, ki je v njej več oceanografov, geologov, astronomov, fizikov in drugih znanstvenikov, potuje na Indijski ocean na ladji »Xarifae«.

Letočno čudno pomlad si bodo zapomnili tudi na amerškem Zahodu, kjer je bila najprej suša, potem nad Dallasom v Texasu vrtilčasti vihar, nazadnje pa je sneg zametel železniške proge v Kansasu. Posnetek kaže zasneženi vlak z 200 potniki, ki so jim letala na smučeh dovažala hrano.

OROŽJE iz prve svetovne vojne

Kmet Petko Gajič iz vasi Vršice je pred kratkim oral na svoji njivi. Kraj, kjer je njegova njiva, imenujejo Kapetanove vode, prav tam pa so bile med prvo svetovno vojno hude bitke. Nenadoma je njegov plug začel škripati, iz zemlje so se pokazale številne puščine cevi. Petko je bil seveda nemalo presenečen in je previdno začel odkopavati orožje. Se znatno bolj je bil presenečen, ko je opazil, da je pod zemljo tudi množica najrazličnejših nabojev, ki jih je rja že zelo načela. Brž je poklical miličnike, da bi skupaj odkopavali. Po krajšem času so odkopali 19 avstrijskih pušk ter več bajonetov in vojaških nahrbtnikov, potem pa še 1450 nabojev. Lesene

obloge na puškah so že povsem strohnele, kovinasti deli pa so seveda močno zarjaveli. Orožje izvira iz prve svetovne vojne in je bilo last avstro-ogrske armade, ki se je umikala skozi te kraje.

Nemška atomska lokomotiva

Zvezna uprava nemških železnic proučuje načrt za prvo atomsko lokomotivo. Ta ne bi bila prva na svetu, ker bodo pred njo izdelali takšno lokomotivo že v ZDA. Dolga bo okoli 35 m, težka pa 185 ton ter opremljena s posebnimi oklepi za zaščito potnikov in osebja pred atomskim izžarjevanjem, saj bodo kot pogonsko sredstvo uporabljali uran.

GIOVANNINO GUARESCHI

(Nadaljevanje in konec)

Lepega dne pa je prišla k nama hišnica in zavpila:

»Spet je v naši četrti! Neka starka ga je skušala podtakniti trgovcu delikates.«

Naslednjega dne so videli prekleti bankovec v drogeriji, zatem pri mesarju, pri trgovcu s sadjem in pri drugih trgovcih. Vznemirjenost je naraščala. Nenadoma so prenehali govoriti o njem, in sicer iz preprostega razloga, ker se je znašel v Margaritini denarnici.

Ko sva to odkrila, sva bila popolnoma osupla. Tedaj sem sklenil, da se ga bom sam iznebil. Vzel sem prekleti, nečastni bankovec in ga primaknil k plinskemu plamenu. Margarita pa mi ga je izpulila iz rok.

»To je načelno vprašanje,« je dejala z osornim glasom. »Kakor sem ga dobila, tako se ga moram tudi iznebiti.«

Za družino so prišli hudi dnevi. Margarita je tavalala po najbolj oddaljenih četrtih in se zvečer vsa utrujena vračala. Nasledje je priznala poraz. Spet je poklicala hišnico in ji iznova zaupala bankovec.

»Če vam bo uspelo, si bova dobiček razdelili!«

Po vsej četrti je spet zavladal preplah, ker je hišnica obnovila dejavnost. Skušala je podtakniti nesrečni bankovec povsod, kjer se je pokazala priložnost. Zatem je spet zavladal mir.

Po tednu dni se je vrnila in pomollila Margariti bleščeče nov bankovec za 500 lir.

»S težavo mi je uspelo,« je

dejala. »Morala sem skoraj do Bagia. Zdaj kroži daleč od tod. Bodimo brez skrbi!«

Margaritin pojmi o aritmetiki so bili posebne vrste in tega večera je bila zelo zadovoljna.

»Giovannino,« je zaklicala. »Naš račun je spet čist. Prvič

Margarita ni več razmišljala o tem in minili so štirje tedni. Lepega večera pa sem slišal prestrašen krik. Stekel sem v kuhinjo in opazil Margarito. Stala je pred kredenco in s splašenimi očmi strmela v predal.

In zares: v predalu je ležal pre-

sem dobila pet sto lir in drugič prav toliko. Tisoč lir sem izgubila, tisoč dobila.«

Nisem protestiral in tako sva zadovoljno legla spat. Toda okoli enih ponoči se je Margarita nenadoma prebudila.

»Giovannino!« me je poklicala. »Če bi še enkrat dobila ponarejeni bankovec in bi ga hišnica spet vnovčila, bi imela 500 lir dobička. Ali je to mogoče?«

»Najbolje bi bilo, da ne misliš na to, Margarita,« sem ji odvrnil.

prekleti bankovec. Tokrat se nisem več pomišljal.

Prijel sem bankovec s pinceto in ga primaknil k plamenu. Margarita se je strinjala. Ko je bil bankovec tik nad plamenom, je zmanjkalo plina. Margarita je trdno sedla na stol.

Razumete, to je resnica, čista resnica, plina je zmanjkalo prav v trenutku, ko se je plamen dotaknil prekletega ponarejenega bankovca. Vem, razumete. Moški bi se nasmehnil, prižgal vžgalico in zažgal bankovec.

Toda dejstvo je, da vžgalice nisem prižgal. Bankovec sem položil nazaj v predal.

Zares je bilo tako. Vem, da ne verjamete v tiste pravljice, ki v njih nastopajo nadnaravne sile. To so zares neumnosti in je za pravega človeka sramotno govoriti o njih. Imate prav, toda dejstvo so dejstva. Prišlo je tako daleč, da nas je pravljica prevzela, pa smo kdaj pa kdaj odprli predal in vrgli pogled na prekleti bankovec. Bil je še vedno tam, tako ponarejen in tako strahotno grd, da ga je bilo lahko spoznati tudi skozi zaprti predal.

Nekega dne sem pripovedoval dogodek prijatelju, ki je bil blagajnik v banki. Hotel si je ogledati ponarejeni bankovec. Vzel sem ga iz denarnice in mu ga pokazal.

Margarita je s strahom opazovala, kako skrbno je blagajnik pregledoval bankovec, ga otipaval in napoljed primaknil k svetlobi.

»Slab tisk, vendar veljaven,« je dejal na koncu.

Zatem ga je položil v svojo listnico z drugimi tisočaki in nama vrnil dva bankovca po 500 lir.

Zmedena sva odšla domov. Nenadoma se je Margarita ustavila sredi ulice: »Giovannino,« je dejala. »Prvič sem dobila od hišnice 500 lir, drugič 500 lir in zdaj tisočaka. Ali je mogoče, da sva zaslužila čistih tisoč lir?«

»Na tem čudnem svetu je vse mogoče,« sem odgovoril skromno.